Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT　　פרייז 20 גראשען　　היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 35/1635	Łódź, Niedziela 10 lutego 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, זונטאג, ל׳ שבט תרפ״ט	Nr. 35/1635

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

קוילען פאר דער בעפעלקערונג!

דער מיניסטארען-ראט האט פעראָרדענט אַלע זאפאסען קוילען צושטעלען פאר דעם געברויך פון דער בעפעלקערונג.

װאַרשאָ, 9 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) פון רעגירונגס-קרייזען מעלדעט מען, אַז דער איצטיגער יקרות און מאַנגעל אין קוילען איז נישט קיין נאַטירליכער, נאָר איז אַרויסגערופען געוואָרען צוליב שפעקולאַציע, צוליב דעם האָט דער מיניסטאָרען-ראַט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג צו אַלע וואָיעוואָדעס און באַהנ-דירעקציעס, אַז מען זאָל עפענען אַלע זאַפּאַסען פון קוילען אויף דער באַהן און פון די מיליטער-אָפּטיילונגען פאַר׳ן געברויך פון די שטעט. די רעגירונג וועט בשום אופן נישט דערלאָזען צו קיין שפעקולאַציע אויף קוילען.

פון אַלע עקען פּ׳וילען קומען אָן ידיעות וועגען שרעקליכע פרעסט, וועלכע דערגעהען אין טייל ערטער ווי ווילנע צו 40 גראַד.

װאַרשאָ, 9 (אַ. וו.) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם שרעקליכען קוילען-מאַנגעל דערוויסען מיר זיך, אַז שוין אין אָנהויב פון דער היינטיגער וואָך, ראָם הייסט, פון מאָנטאָג אָן, וועט זיך אָנהויבען דער נאָרמאַלער טראַנספּאָרט פון קוילען פון די קאָפּאַלניעס. דער ערשטער טראַנספּאָרט קוילען איז שוין אין וועג מיט שנעל-צוגען.

קאַטאָוויץ, 9 (אַ. וו.) די אונטערהאַנדלונגען צווישען די קוילען-אַרבייטער און די דירעקציעס ווערען ווייטער געפיהרט דורך דעם וואָיעוואָדע גראַזשינסקי. ס׳איז פעראַהן אַ האָפנונג, אַז ס׳וועט נישט קומען צו קיין שטרייק.

קאַמוניקאַט פון יודישען קאלא.

װאַרשאָ, 9 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) פון יודישען „קאָלאָ“ מעלדעט מען, אַז דער פאָרשטעהער פון יודישען קאָלאָ אין דער בודזשעט-קאָמיסיע רעפ. ראָזמאַרין, וועלכער האָט געראַרפט זיין „אין-סיים און אָנפיהרען מיט דער בודזשעט-אָפּשטימונג, איז צו דער זיצונג נישט געקומען, הגם ער האָט פערזיכערט דעם פאָרזיצענדען פון קאָלאָ, אַז ער וועט זיין אָנוועזענד אויף דער סיים-זיצונג.

א צוג שטעהט 10 טאָג אין מיט׳ן וועג.

די פאסאזשירען הונגערן.

לאָנדאָן, 9 (אַ. וו.) „טיימס“ מעלדעט פון קאָנסטאַנטינאָפּאָל, אַז דער צוג, וואָס געהט צווישען פּאַריז און קאָנסטאַנטינאָפּאָל שטעהט שוין אין מיטען וועג זייט דעם 29 יאַנואַר, צוליב די גרויסע פרעסט און שנייען. מ׳האָט מורא פאַר׳ן גורל פון די פאַסאַזשירען.

די ענגלישע געזאַנדשאַפט אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל פּלאַנט אַרויסצושיקען אַן׳אַעראָפּלאַן מיט לעבענסמיטעל פאַר די הונגערנדע פאַסאַזשירען.

פייערליך אונטערגעשריבען דעם פּראָטאָקאָל צום קעלאָג-אָפּמאַך

דורך רוסלאַנד, פּוילען, רומעניען, עסטלאַנד און לעטלאַנד.

מאָסקווע, 9 (ספּ. טעל.) היינט אין אָוונד איז פאָרגעקומען די פייערליכע אונטערשרייבען פון פּראָטאָקאָל צום קעלאָג-אָפּמאַך. דעם פּראָטאָקאָל האָבען אונטערגעשריבען ראַטען-פערבאַנד, פּוילען, רומעניען, עסטלאַנד, און לעטלאַנד, וועלכע האָט זיך געמאָלדען אין דער לעצטער מינוט. די צערעמאָניע פון אונטערשרייבען איז פאָרגעקומען אויף דעם אופן, אַז פון איין זייט איז געזעסען פּוילען און רומעניען, פון דער אַנדערער זייט, רוסלאַנד, עסטלאַנד און לעטלאַנד.

9 אין אָוונד איז פאָרגעקומען אַ ראַוט פאַר די געזאַנדשאַפטען, פרעסע א. אַז. וו.

דער רעפערענדום וועגען ווייטער פיהרען די „דזשאינט“-אקציע.

בערלין, 9 (יט״א טעלעגראַפיש) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם בעשלוס פון „דזשאָינט“ אַדורכצופיהרען אַ רעפערענדום וועגען ווייטערדיגע זאַמעל-אַקציעס פאַר די יודען אין די מזרח-לענדער און אין ארץ־ישראל, האָט דער יט״א-פאָרשטעהער געהאַט אַ געשפרעך מיט דעם אייראָפּעאישען דירעקטאָר פון „דזשאָינט“ ד״ר בערנאַרד קאהאַן, וועלכער האָט ערקלערט, פאָלגענדעס:

סוף 1929 ענדיגט זיך דער טערמין פון דריי יעהריגער 25-מיליאָן קאַמפּיין פון „דזשאָינט“ אויף קאָנסטרוקטיווע הילף פאַר די יודען אין די מזרח-לענדער און אין ארץ־ישראל.

איצט האָט זיך געגרינדעט אַ ספּעציעלע געזעלשאַפט, מיט׳ן צוועק צו שטיצען די יודישע קאָלאָניזאַציע אין סאָוויעט-רוסלאַנד. ס׳איז איצט דערריבער ענטשטאַנען די פראַגע, צי דאַרף מען ווייטער פיהרען די אַקציע פאַר די מזרח-יודען, אונטער אָפּהענגיג פון דער דערמאָהנטער געזעלשאַפט.

די ראָזיגע פראַגע דאַרף פערענטפערט ווערען דורך אַ רעפערענדום, וואָס שייך די אויסזיכטען וועגען אויסגאַנג פון רעפערענדום איז דאָס שווער פאָראויסצוזאָגען, אָבער דער פאַקט אַליין בעווייזט, אַז אין דעם ענין איז געמאַכט געוואָרען אַ געוויסער דרוק און די 100 טויזענד צאָהלער פון „דזשאָינט“ וועלען זיך רעצידירען ווייטער צו פיהרען די נוצליכע אַקציע פאַר די יודען אין די מזרח-לענדער.

אינטערפּעלאַציע פון יודישען קאלא.

װאַרשאָ, 9 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די יודישע „קאָלאָ“ האָט אַריינגעטראָגען אַנ׳אינטערפּעלאַציע אין סיים וועגען דעם וואָס אין שעדניקי איז נישט בעשטעטיגט געוואָרען אַ יודישער וואָיט. דער סטאַראָסטאַ ערקלערט דאָס דערמיט, וואָס לויט׳ן געזעץ פון יאָהר 1863 טאָרען נישט זיין קיין יודישע וואָיטען.

טראצקי בעזעצט זיך אין ווין.

בערלין, 9 (ספּ. טעל.) „יונייטעד פּרעס“ מעלדעט, אַז טראָצקי האָט בדעה אויסצוקלייבען אַלס זיין וואוינאָרט ווין, ווייל זיין בעזעצען זיך אין דייטשלאַנד טרעפט אָן אויף שוועריגקייטען.

די זעלבע צייטונג ברענגט אויך די ידיעה, אַז זינאָוויעוו און קאַמעניעוו האָבען בעקומען הויז-אַרעסט, ווייל מען איז זיי חושד, אַז זיי זענען אין פערבינדונג און זיי זענען אָנהענגער פון טראָצקין.

„מיס אונגאריע“, די פּרעמירטע שעהנהייט פון אייראָפּע א יודיש קינד.

פּאַריז, (יט״א) ווי עס ווייזט זיך אַרויס, איז פרל. עליזאַבעטאַ סימאָן, וועלכע איז פון צווישען די 17 שעהנהייטען פון אייראָפּע אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס די שעהנסטע — „מיס אייראָפּע“ פון יודישער אָפּשטאַמונג.

פרל. עליזאַבעטאַ סימאָן איז פייערליך אויפגענומען געוואָרען דורך דער אונגאַרישער קאָלאָניע אין פּאַריז.

שפּארזאמקייט מאכט רייך!

בעזוכט מיין פּערפומעריע-געשעפט פריהער, בעפאָר איהר געהט איינקויפען אייער קאסמעטיק און איהר וועט זיך ערשט איבערצייגען, אַז די ביליגסטע איינקויפס-קוועלע איז נור ביי מיר

Łódź, Piotrkowska 59　D. MARKUS　פּערפומעריע

TEL. 28-02　די פּערפומעריע עקזיסט. 1908.

אכטונג, פּראָווינצער סוחרים! אז איהר קומט נאָך לאָדז איינקויפען אייערע קאָסמעטישע אַרטיקלען, בעזוכט מיין פּערפומעריע-לאַגער, וואָס איז שטענדיג פערזעהען מיט אַ רייכען אויסוואַהל פון די נייעסטע

פּערפומען, זייפען, פּודערן, קעלנישע וואַסערן -- אַלעס צו פאַבריקס-פרייזען.

ביי גרעסערע איינקויפען ספּעציעלע ראַבאַטען.　דאָס בעזוכען מיין פּערפומעריע איז אָהן קויפס-צוואַנג.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען, מוצש״ק, געשטאָרבען אין עלטער פון 72 יאָהר מיין ליבער מאַן, אונזער טייערער פאָטער, שוויגערפאָטער, ברודער און שוואָגער

נ״ע בערל זילבערבערג

(הנקרא גרויסער בערל).

די לויה קומט פאַר היינט, זונטאָג, א׳ אדר ראשון, 1 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז, זגערזשער 64, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

4339　די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פּיעטריקאָווער 26,

טעלעפאָן 50-77.

אַקושער און ספּעציאַליסט פון פרויען-קראַנקה.

4340　נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אָוונד.

Dr. N. TRACHTENHERC

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

נאַרוטאָוויטשאַ 11, טעל. 33-16

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

בעריכטיגונג.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער מעלדונג אין „נייעם פאָלקסבלאַט“ דעם 6 פעברואַר ד. י. פון פּראָפ. פעראיין פון בעקלייד-אינדוסטריע-אַרבייטער אין פּוילען אָפּט. לאָדז, אַז אין מיין אונטערנעהמונג איז כלומרשט אויסגעבראָכען אַ קאָנפליקט, ערקלער איך עפענטליך, אַז דאָס איז פאַלש. גאַנץ איינפאַך. עס האָט זיך דעם 31 יאַנואַר געענדיגט דער 6-מאָנאַטליכער קאָנטראַקט מיט די אַרבייטער און האָב יעצט דאָס רעכט אָנצונעהמען אויפסניי אַרבייטער. אַזוי, אַז וועגען קאָנפליקט קען קיין רייד נישט זיין. עס וואונדערט טאַקע מיך שטאַרק, וויאַזוי דער פעראיין זאָל האָבען אַרויסגעגעבען אַזאַ גרונדלאָזע מעלדונג.

מיט אַכטונג ל. טרייסטמאַן, פּיעטריקאָווער 86.

אנגענומען דער בודזשעט אין דער 2=טער לעזונג

רעדעס פון פינאנץ=מיניסטער, דעפ. פארבשטיין און דעפ. העלער.

אפגעווארפען אלע יודישע פארשלאגען.

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). אויף דער פרייטאָגדיגער זיצונג פון סיים איז בעטראַכט געוואָרען דער בודזשעט פון פינאַנץ־מיניסטעריום. רעפּ. ברון (רעגירונגס־בלאָק) ערקלערט, אַז דער איצטיגער שטייער־סיסטעם שטערט דעם האַנדעל און דאַרף אונבעדינגט רעפאָרמירט ווערען.

ראַן רעדט דעפּ. פאַרבשטיין: די שטעטישע בעפעלקערונג בוינט זיך אונטער'ן לאַסט פון נישט גלייכמעסיגע שטייערען. דער אומזאַץ־ און הכנסה־שטייערען זענען נישט קיין גערעכטע, צו דעם קומען נאָך צו שטראָפען און פיל אַנדערע שטייערען. די שטעטישע בעפעלקערונג צאָהלט שוין איצט נישט פון דער הכנסה נאָר פון פערמעגען און דאָס מוז ברענגען צו אַ רואין. די סוחרים האָבען ערוואַרט, אַז דער מיניסטער וועט קומען מיט אַ פאָרשלאַג וועגען קלענער מאַכען דעם אומזאַץ־שטייער, אויב נישט אינגאַנצען אָפּשאַפען מוז דער אומזאַץ־שטייער רעפאָרמירט ווערען, דער אומזאַץ־שטייער מוז פערקלענערט ווערען ביז אַ האַלבען פראָצענט, נישט גערעכט האַנדלען די עקזעקוטאָרען, בעזונדערס געגען יודען און רואינירען פיל עקזיסטענצען.

אין פוזנער און פאָמערער קאַנט הערשט אַ שרעקליכער אַנטיסעמיטיזם בעזונדערס בנוגע די יודישע הויזירער. דער עטאַטיזם פערשטאַרקט זיך, יודען ווערען אַרויסגעוואָרפען פון יעדער אַרבייט.

דער פינאַנץ־מיניסטער טשעכאָוויטש טרעט שטאַרק אַרויס געגען די רעפּאַרטאַמענט־דירעקטאָרען און מיניסטאָרען, וועלכע האָבען זיך אַרויסגעזאָגט פאַר עטאַטיזם. די פּאָליטיק פון דער רעגירונג איז געגען עטאַטיזם, וועגען אומזאַץ־שטייער ערקלערט דער מיניסטער, אַז די רעגירונג וויל בהדרגה לינדערען דעם אומזאַץ־שטייער און רעפאָרמירען די הכנסה־שטייער. מיר וואָלטען זיך דערווייל בעגנוגענט, וואַהרשיינליך, מיט פערקלענערען דעם אומזאַץ־שטייער אויף אַ העלפט און אָפּשאַפען די פּאַטענטען.

רעפּ. העלער לענט פאָר, צו שאַפען אויף די וואָקזאַלען בופעטען מיט כשר עסען און געבען די ראָזיגע קאָנצעסיעס די יודישע אינוואַלידען.

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) דער מאַרשאַלעק ראַשינסקי האָט ביי דער ערעפנונג פון דער סיים־זיצונג געהאַלטען אַ לאַנגע פייערליכע רעדע צוליב דעם 10־טען יאָהר פון דער עקזיסטענץ פון פוילישען פאַרלאַמענט.

נאָך דער פייערליכער רעדע פון מאַרשאַלעק ראַשינסקי וועגען דעם 10־טען יאָהרטאָג פון פוילישען פאַרלאַמענט האָט גערעדט דער גענעראַל־רעפערענט פון בודזשעט רעפּ. בירקא און נאָכהער איז מען צוגעטרעטען אָפּצושטימען דעם בודזשעט אין דער צווייטער לעזונג.

קודם כל איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען דער פאָרשלאַג פון רעפּ. צילעוויטש וועגען אינגאַנצען אָפּוואַרפען דעם בודזשעט. עס זענען כסדר אָנגענומען געוואָרען די בודזשעטען פון מלוכה־פרעזידענט העכסטע מלוכה־קאָנטראָל, מיניסטאָרעוראַט און אויסערן־מיניסטעריום.

עס איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען דער פאָרשלאַג פון דער רעגירונג וועגען צוריקשטעלען דעם דיספּאָזיציע־פאָנד פון אויסערן־מיניסטעריום.

ראַן איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען דער פאָרשלאַג פון רעפּ. וואָזשניצקי וועגען רעדוצירען די אַרמעע אויף 10.589 פערזאָן, רעמועלבען גורל האָט אויך געהאַט דער פאָרשלאַג פון רעפּ. ליבערמאַן וועגען רעדוצירען די צייט פון מיליטער־דינסט.

עס זענען אָפּגעוואָרפען געוואָרען די פאָרשלאַגען פון דער רעגירונג וועגען צוריקשטעלען די דיספּאָזיציע־פאָנדען פון קריגס־ און אינערן־מיניסטעריום.

רעפּ. טשישעווסקי האָט פאָרגעלעגט צו געבען דעם אינערן־מיניסטער אַ דיספּאָזיציע־פאָנד פון 3 מיליאָן זלאָטים אָנשטאָט די פאָרגעשלאָגענע 6 מיליאָן זל.

אויף דעם האָט דעפּ. סלאַוועק ערקלערט, אַז דער ענין קען נישט זיין קיין פראַגע פון אונטער־האַנדלונגען און דער רעגירונגס־בלאָק וועט נישט נעהמען קיין אַנטייל אין דער אָפּשטימונג.

דער פאָרשלאַג פון רעפּ. טשישעווסקי איז סיי־ווי־סיי אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

ס'איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען דער פאָרשלאַג פון רעפּ. ראָזמאַרין וועגען פערקלענערען די פּאָזיציע פון הכנסה־שטייער. ראַן זענען אָנגענומען געוואָרען די בודזשעטען פון יוסטיץ, פינאַנץ, האַנדעלס, אַגראַר, קאָמוניקאַציע. ביים בודזשעט פון בילדונגס־מיניסטעריום זענען אָפּגעוואָרפען געוואָרען אַלע יודישע פאָרשלאַגען, פאַר די פאָרשלאַגען האָבען געשטימט די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, פּ. פּ. ס., „וויזוואָלעניע“. ראַן איז אָנגענומען געוואָרען דאָס פינאַנץ־געזעץ אין פאָלגענדער פאָרם: הכנסה 2.962,163,424 זלאָטים, הוצאות 2.783,482,954 זלאָטים. דער עודף בעטרעפט 278,680,470 זל.

אַזוי אַרום איז דער בודזשעט אָנגענומען געוואָרען אין דער צווייטער לעזונג. די אָפּשטימונג איבער דער דריטער לעזונג קומט פאָר מאָנטאָג, 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

ווער איז גערעכט?

דער מיניסטער אָדער דירעקטאָר.

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). ווי בעוואוסט האָט דער פינאַנץ־מיניסטער אויף דער פרייטאָג'דיגער זיצונג פון סיים געהאַלטען אַ שאַרפער רעדע געגען עטאַטיזם און דערביי אונדירעקט בעשולדיגט דעם דעפּאַרטאַמענט־דירעקטאָר סקאַזשינסקי.

דער פינאַנץ־מיניסטער האָט דערנאָך אונטערהאַנדעלט מיט די רעגירונגס־צייטונגען, אַז זיי זאָלען אָפּדרוקען די גאַנצע רעדע פון מיניסטער, דער דירעקטאָר האָט ווידער פאָרלאַנגט, אַז ס'זאָלען אַרויסגעלאָזען ווערען די ערטער, וועלכע בעליידיגען איהם. די צייטונגען האָבען נישט געוואוסט, וואָס זיי האָבען צו טון און אַ טייל צייטונגען האָבען אָפּגעדרוקט די גאַנצע רעדע, אַ נ'אַנדער טייל ווידער האָט די ערטער וועגען דיר. סקאַזשינסקי אַרויסגעלאָזען. דערווייל ווייסט מען נאָך נישט ווער ס'וועט איצט מנצח זיין.

די רעטער פון דער נאָבילע=עקספּעדיציע אין רוים.

רוים, 19 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) דער לייטער פון רוסישען אייז־ברעכער „קראַסין“, וועלכער האָט געהאַט געראַטעוועט די נאָבילע־עקספּעדיציע דער יוד פראָפ. סאַמואילאָוויטש, צוזאַמען מיט'ן הויפּט־דאָקטאָר פון דער שיף קרעסטענסקי און דעם פליהער טשוכנאָווסקי זענען אָנגעקומען קיין רוים. די רעטער פון דער נאָבילע־עקספּעדיציע זענען זעהר ענטוזיאַסטיש אויפגענומען געוואָרען.

„אררט“ זאַכאָדניאַ 43

יודישער קאַמער־טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.

היינט, זונטאָג — 2 פאָרשטעלונגען:
אָנהויב 7.45 (פּאָפּולערע פרייזען) און 10 אָווענד

דער פּראַכטפולער 5. קאַרנאַוואַל־פּראָגראַם

א.נ. „מאַסקאַראַד“

1) אובערטור. 2) דער דייטש. 3) כשוף. 4) שאלות און תשובות. 5) דער וואַלד־גולן. 6) אַ מויד אַ צימעס. 7) אַ קרבן פון קאַרנאַוואַל. 9) דער ווייסער מאַסקאַראַד.

עס נעהמען אָנטייל: שיינע מרים, אסתר ראָזען, מאַנע פעטערמאַן, מינאַ בערן, זיסעלע גירל, לילי פּערי, ש. דושיגאַן, מ. קאָן, י. ריינגלאַס, י. יעראָס, ש. פריד און מ. אַלטמאַן.

טעקסטען פון שלום עליכם, מ. בראָדערזאָן און י. אַבערזשאַנעק. :—: מוזיק־קאָמפּ.: דוד ביגעלמאַן. קאָמפּ.: י. ריינגלאַס. קאָסט.דעקאָר.: ד. מאַטוס און ש. בלום. ליכט־עפעקטען: י. יעראָזאָלימסקי.

די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאָכמ. און פון 7 אָווענד.

„TATRZAŃSKA“

וואָרנונג!

אין די לעצטע טעג האָט זיך בעוויזען אויפ'ן היגען מאַרק אַנ'אומגעלומפּערטע נאָכאַהמונג פון דער בעקאַנטער שאָקאָלאַדע

מיר דערמאָהנען די געעהרטע קאָנסומענטען, אַז זיי זאָלען ביים איינקויף לענקען די אויפמערקזאַמקייט אויף די פירמע, וויל

די אָריגינעלע שאָקאָלאַדע „TATRZAŃSKA“ איז נור פון דער פירמע

KAROL GOSTOMSKI i S-ka w Łodzi

די שולדיגע פון נאָכאַהמונגען וועלען צוגעצויגען ווערען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

1337

Grand-Kino

היינט און פאָלגענדע טעג! גרויסע פּרעמיערע! די גרויסע ריהרענדע דראַמע פון אַנ'אמת'ע פּאַסירונג אונטער'ן נאָמען:

דער לעצטער מאָנאַרך

אין די הויפּט=ראָלען: ALFONS FRYLAND i MALY DELSHAFT

F. SPIRO אייציגער דיסטריבוטער פון פראַנץ יאָזעף. בעדייטענדסטע מייסטערווערק. אינטערעסאַנטסטער פילם. דער אַטענטאַט אין גענף. דער מאָרד אין סאַראַיעוואָ. רעוואָלוציע. דעטראָניזאַציע.

אָנהויב פון די סעאַנסען: 4.30 נאָכמ., שבת, זונטאָג און יום־טוב — 12 אַ זייגער בייטאָג. אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' ר. קאַנטאָר.

Dr. DONCHIN

מאַניושקי 1, טעלעפאָן 9-97

ספּעציאַל־אַרצט פאַר אויגענקראַנקהייטען

נעמט אָן טעגליך פון 10—1 מיטאָג און 4—7 נ.מ. זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען.

פּעטריקאָווער 10, טעל. 31-86

אַ הערצליכען מזל־טוב ווינשען מיר אונזער ליבע שוועסטער און אונזער ווערטע פריינדין פרל. אסתר האַסקעל (דזשאַלאָשין) צו איהר האָכצייט מיט ה' זקן ביירעך אלעקסאַנדראָוויטש (לאָדז) וועלכע קומט פאָר היינט זונטאָג, ד. 10/2 ד. י. אין שאַרלרוע (בעלגיען). זאָל אייער לעבענס־וועג מיט רויזען בעצירט זיין.

שוועסטערן: חוה און ליבע האַסקעל
פריינד: סאַלאַ פינטשעווסקאַ, משה אהרן ערליך.

טיכטיגע אינקאַסענטען קענען זיך מעלדען אין די קאַנצעלאַריע פון
חסד=של=אמת

אונזערע פריינד
אַנשעל גאָלדרינג
און רחל גערטלער
צו זייער חתונה, ווינשען פיל גליק און צופרידענהייט.
ק. פּאַבושעוויטש, מ. קליינמאַן
ב. זאַיאָנץ און מ. ניסענבוים.

צו דער חתונה פון אונזערע ליבע פריינד
אַנשעל גאָלדרינג
מיט פרל. רחל גערטלער
ווינשען אַ גליקליך צוזאַמענלעבען
י. ראָזענזאָן, ק. פּיליכאָווסקאַ
און ש. ווייסער

צו דער תנאים פון מיין ליבען זוהן און אונזער ליבען ברודער
אברהם גאָטעסגנאַדע
מיט פרל. גאָלדאַ ליבראַך
ווינשען מיר איהם אַ גליקליך צוזאַמענלעבען און אייביגע צופרידענהייט.
מוטער חנה גאָטעסגנאַדע
שוועסטער און ברידער גאָטעסגנאַדע

צו דער תנאים פון אונזער ברודער און שוואָגער
אברהם גאָטעסגנאַדע
מיט פרל. גאָלדאַ ליבראַך
ווינשען מיר זיי אַ הערצליכען מזל־טוב און אַ בליהענדע צוקונפט
יחיאל פרידע און פרוי
סענדער גאָטעסגנאַדע און פרוי.

יאָרג. — 10 פעברואר 1929

„נייער פאלקסבלאט“

יאָרג. — 10 פעברואר 1929

די קאנסטיטוציע פון פערזאָנען-קולט.

דער פּאַרלאַמענט אין פּוילען, וועמעס צעהנטען יובל עס ווערט געפייערט גראָד דעם היינטיגען טאָג, איז געבוירען געוואָרען אין דעם היסטאָרישען מאָמענט, ווען אויף דער אויבערפלעך פון לעבען זענען אַרויס און געפאָדערט זייערע רעכט די מאַסען־כּוחות פון פאָלק, וואָס זענען ביז דעמאָלט געווען דערשטיקט. אונטער דעם צייכען פון די בעפרייטע, זעלבסטבעוואוסטע כּוחות איז אויך געשאַפען געוואָרען די פּוילישע קאָנסטיטוציע, וואָס פערפליכטעט ביים היינטיגען טאָג. די ברייטסטע רעכט פאַר'ן פאָלק, דער ברייטסטער אויסדרוק פאַר זיין ווילען — דאָס זענען געווען די גרונד־אידעיען, וועלכע זענען געלעגט געוואָרען אין דער ביז איצטיגער קאָנסטיטוציע. דערצו איז צוגעקומען נאָך אַ מאָמענט. דער געגענזאַץ צווישען די דעמאָלט הערשענדע פּאַרטייען און דער שטאַרקסטער פּערזענליכקייט פון לאַנד — יו.ע. פּילסודסקי. איבערגעבענדיג די פולסטע מאַכט דער פאָלקספערטרעטונג — דעם סיים, האָבען די מחברים פון דער קאָנסטיטוציע געהאַט נאָך אַ מאָמענטאַלען ציעל און פּערזאָן־מאָטיוו: געזעליך פערפיקסירען, אַז די מאַכט פון דעם מאַן, וועלכער האָט געקאָנט האָבען די גרעסטע השפּעה, זאָל זיין וואָס מעהר בעגרעניצט.

די עוואָלוציע פון פּוילישען פּאַרלאַמענטאַריזם האָט געבראַכט דערצו, אַז ס'האָט ווידער אויפגעטויכט דער קולט פאַר דער שטאַרקער אַלצבעגרייפענדער פּערזענליכקייט, וועלכע איז פול מיט שטאַאַט־חכמה, ווייסט אַלע וועגען און אופנים און פיהרט מיט אַ זיכערער האַנד די מלוכה דאָרטאַהין, וואו זי געפינט עס פאַר נויטיג, לויט פּלענער, וואָס זענען נאָר איהר אַליין בעקאַנט. אונטער דעם לאָזונג איז פאָרגעקומען די מאַי־איבערקעהרעניש אין יאָהר 1926, אונטער'ן צייכען פון פּערזענליכקייטס־קולט האָבען זיך דערנאָך ענטוויקעלט די בעציהונגען צווישען דער רעגירונג און פאָלקספערטרעטערשאַפט. דער סיים איז אַראָפּגעדרוקט געוואָרען פון דער סובערענער ראָל, וועלכע ער האָט אַמאָל געשפּילט און געדאַרפט שפּילען לויט דער קאָנסטיטוציע. זיין מאַכט און אויטאָריטעט איז פערקלענערט און פערשמעלערט געוואָרען, ביז עס איז געקומען די קרוינונג פון דעם געשאַפענעם מצב — די נייע־פּראָיעקטירטע קאָנסטיטוציע, וועלכע איז נאָך נישט קיין פערפליכטענדיג געזעץ, נאָר וועט מיט דער גאַנצער קראַפט און ענטשלאָסענקייט פון די גרויסען און פערזאָנען, וואָס האָבען זי געשאַפען, זיך דורכשלאָגען אַ וועג, כדי צו ווערען דער גרונדשטיין פון מלוכה־לעבען אין פּוילען.

די קאָנסטיטוציע פון כאַנאַציע־לאַגער, פון פּילסודסקי'ס פּאַרטיי איז אין איהרע גרונד־אידעיען דער היפּך פון דער ביז איצטיגער. אין צענטער פון דער אַלטער קאָנסטיטוציע שטעהט די פאָלקספערטרעטונג, דער פּאַרלאַמענט, דער סיים, אין צענטער פון דער נייער שטעהט די פּערזאָן, דער העכסטער פאָרשטעהער פון דער מלוכה, דער מלוכה־פּרעזידענט. דער פּערזאָן, דעם פּרעזידענט ווערען געגעבען אַלע פּריווילעגיעס און פּרעראָגאַטיווען — אויפ'ן חשבון פון דער פאָלקספערטרעטונג. עס איז נישטאָ קיין געביט פון מלוכה־לעבען, אין וועלכען דער פּרעזידענט זאָל נישט קאָנען איינגרייפען, זאָל נישט קאָנען אַרויפלעגען זיין שטעמפּעל. ער רופט צונויף, לעגט אָפּ די סעסיע און לאָזט פונאַנדער דעם סיים. ער בעשטימט דעם פּרעמיער און די בעזונדערע מיניסטאָרען, וועלכע זענען פערענטוואָרטליך קודם כל פאַר איהם, פאַר'ן פּרעזידענט. ער איז דער העכסטער מיליטער־אָנפיהרער, בעשטימט דעם אינספּעקטאָר פון דער אַרמיי און דעם אויבערשטען קאָמאַנדיר אין פאַל פון אַ קריג. ער בעשטימט די ריכטערס און האָט — אַ חוץ דעם רעכט פון בעגנעדיגונג, וואָס רינט אומעטום דעם הויפּט פון דער מלוכה — דאָס רעכט אָפּצושטעלען די געריכטס־פּראָצעדור פאַר'ן אַרויסגעטראָגענעם אורטייל. דער פּרעזידענט בעקומט דאָס רעכט פון געזעצגעבערישער איניציאַטיוו און דאָס רעכט אַליין אַרויסצוגעבען געזעצען צוגלייך מיט די געזעצגעבערישע קערפּערשאַפטען. דעקרעטען פון פּרעזידענט האָבען די קראַפט פון אַ געזעץ און קאָנען אָפּגעשאַפט אָדער געענדערט ווערען נאָר אויף דעמזעלבען אופן, ווי אַ געזעץ, וואָס איז אָנגענומען געוואָרען דורכ'ן סיים, אַ געזעץ, וואָס איז אָנגענומען געוואָרען דורכ'ן סיים בעקומט ערשט דאַן די קראַפט פון געזעץ, ווען ס'איז אונטערגעשריבען געוואָרען דורכ'ן פּרעזידענט. דער פּרעזידענט קאָן אָפּזאָגען צו געבען זיין אונטערשריפט, דאָס הייסט, ער האָט דאָס רעכט אַרויפצולעגען זיין וועטאָ אויפ'ן סיים־געזעץ. אויב דאָס זעלבע געזעץ ווערט נאָכאַמאָל אָנגענומען דורכ'ן סיים, קאָן דער פּרעזידענט דעם סיים אויפלעזען. די פולקייט פון די רעכט און פּריווילעגיעס פון פּרעזידענט ווערט אין דער נייער קאָנסטיטוציע אויסגעדריקט נאָך דערמיט, וואָס די אַקטען פון פּרעזידענט, וואָס זענען נוגע זיינע בעציהונגען צו דער געזעצגעבערישער, מיליטערישער און געריכטס־מאַכט נויטיגען זיך נישט אין דער קאָנטראַסיגנאַציע פון פּרעמיער אָדער פון ענטשפּרעכענדען מיניסטער, וואָס דאָס האָט תּמיד און אומעטום בעצייכענט, אַז ס'איז פּערזאָן אַ פּרעזאָן, וועלכע איז פּאָליטיש פעראַנטוואָרטליך פאַר'ן אַרויסגעגעבענעם אַקט.

כּדי דער פּרעזידענט זאָל זיין אָנפערטרויט מיט אַזאַ אויסערגעוועהנליכער מאַכט, ווערט ער, לויט דער נייער קאָנסטיטוציע, געוועהלט דורכ'ן גאַנצען פאָלק, און נישט ווי ביז איצט דורכ'ן סיים און סענאַט, וועלכע פעראיינינען זיך אין דער אַזוי גערופענער נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג. אָבער אויך אויף די וואַהלען האָט דער פּרעזידענט אַ מעכטיגע השפּעה. דאָס פאָלק וועהלט אויס איינעם פון צוויי קאַנדידאַטען: איין קאַנדידאַט בעשטימט די נאַציאָנאַל־פערזאַמלונג, דעם צווייטען — דער אָפּטרעטענדער פּרעזידענט גופא.

גיט מען נאָך צו די ספּעציעלע בעגרענצונגען פון די סיים־רעכט, די בעגרענצונג פון אינטערפּעלאַציע־רעכט, די קוואַליפיצירטע מאַיאָריטעט ביים אָננעהמען געזעצען, די פּרייע מעגליכקייט פון רעפערעמדיע נעגען בעזונדערע דעפּוטאַטען, דעם געענדערטען עלטער־צענז ביי די וואַהלען, דאָס וואַהל־רעכט פאַר מיליטער, פון וועלכען עס וועלען קאָנען געגרעסען בלויז די אָפיצירען, דאָס רעכט פון פּרעזידענט צו ענטשיידען וועגען דער גילטינקייט פון די סיים־וואַהלען, די פּריווילעגיע פון פּרעזידענט צו בעשטימען 50 סענאַטאָרען אויף דער אַלגעמיינער צאָהל 150 — דאַן בעקומט מען דעם פולען בעגריף וועגען דער אַנטי־דעמאָקראַטישקייט פון דער קאָנסטיטוציע, וועלכע איז אויסגעאַרבעט געוואָרען אין בונטען שוים פון דער סאַנאַציע.

דער גאַנצער רעאַקציאָנערער גייסט פון דעם קאָנסטיטוציע־פּראָיעקט דריקט זיך אויס אין אַ מאָמענט, אָבער ער איז דער וויכטיגסטער: האָבענדיג די פולקייט פון רעכט און פּריווילעגיעס, די איבערוויגענדע מאַכט אין דער מלוכה — איז דער פּרעזידענט אין דערזעלבער צייט פּאָליטיש פאַר קיינעם נישט פעראַנטוואָרטליך פאַר זיינע אַקטען און טאַטען. דאָס איז אַ מאָנאַרכיסטישער רעזשים, אַפילו נישט פון די לעצט־בעקאַנטע מאָנאַרכיעס, נאָר פון יענע, וועלכע האָבען עקזיסטירט פאַר די גרויסע פרייהייטס־בעוועגונגען פון 19־טען יאָהרהונדערט.

דער נעוועך־פּראָיעקט איז אַריינגעטראָגען אין סיים. אַרום איהם וועט פאָרקומען אַ קאַמף, וואָס וועט זיין פול מיט דראַמאַטישע מאָמענטען. וועגען די אויסזיכטען פון קאַמף איז ווערט צו הערען, וואָס עס זאָגט אַ סאַנאַציע־בלאַט, אַנ'אָרגאַן פון די גרויסקאַפּיטאַליסטען און הויכער פינאַנסעריע:... „עס קאָן נישט זיין קיין ספק וועגען דעם, צו דער ראַזינער פּראָיעקט וועט ווערען אַ געזעץ. דער סיים קאָן איהם אָפּוואַרפען און ס'איז זעהר וואַהרשיינליך, אַז ער וועט איהם נישט אָננעהמען. אין דער רעדאַקציע, אין וועלכער ער איז פאָרגעלעגט געוואָרען. און דאָך וועט דער ראַזינער פּראָיעקט ווערען אַ געזעץ און ס'איז ערלויבט צו מיינען, אַז קיין איינציגער אות וועט אין איהם נישט געענדערט ווערען“.

מעהר ווי קלאָרע דיבורים.

ל. ב.

הינגעריכטעט דריי יודישע יונגעלייט

פאַר ערמאָרדען אַ פּאָליציאַנט אין ברוקלין.

נ י ו ־ י אָ ר ק, 9 (ספּ. טעל.) דריי יודישע יונגעלייט זענען הינגעריכטעט געוואָרען אויף דעם עלעקטרישען שטוהל אין סינג־סינג, דער טורמע פון ניו־יאָרק, פאַר ערמאָרדען אַ פּאָליציאַנט אין ברוקלין.

די דריי הינגעריכטעטע זענען: איזידאָר העלפאַנט, 22 יאָהר אַלט, הערי דרייצער, 20 יאָהר אַלט, איזראַעל פישער, 19 יאָהר אַלט.

כמעט ביז צו דער לעצטער מינוט האָבען זיי געהאָפט, אַז דער גאָווערנאָר וועט זיך אַריינמישען און זיי שענקען דאָס לעבען. זיי האָבען זיך געזעגענט מיט זייערע פאַמיליעס און געזאָגט: „נודבאַי“ (אַ גוטע נאַכט).

„וועלען מיר זיך שוין מעהר קיינמאָל נישט זעהן?“ האָבען דרייצער'ס פאָטער און 3 שוועסטער געיאָמערט.

„וועלען מיר זיך שוין מעהר נישט זעהען“? האָבען מיט טרעהרען געפרעגט העלפאַנט'ס טאַטע־מאַמע, זיין ברודער און אַ שוועסטער.

די פּעראורטיילטע האָבען אויף די אַלע פראַגעס געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ. עס איז קיין האָפענונג ישנאָ, האָבען זיי געמוזט ערקלערען, אָבער אין הארצען האָט נאָך אַלץ געטליעט אַ האָפענונג.

אָבער אַלע האָפענונגען זענען געווען אומזיסט. איינציגווייז, פריהער העלפאַנט, 11 אַזייגער אין אָוונט. נאָכהער דרייצער, נאָכהער פישער און אין איינציגע 20 מינוט, זענען די דריי יונגעלייט שוין געווען טויט, פערסמאַליעט און פערברענט אויף דעם עלעקטריק שטוהל.

ווען דער רב רבי דזשעקאָב קאַץ, איז געקומען מיט זיי פערברענגען די לעצטע פאַר שעה, האָט ער זיי געפונען נישט אין קיין שווערען געמיט, זיי האָבען זיך בעקלאָגט אויף דער שוידערליכער שטראָף, וואָס ערוואַרטעט זיי אָבער קיין סך האָבען זיי וועגען דעם נישט גערעדט.

געהענדיג צום עלעקטרישען שטוהל האָבען זיי זיך פערהאַלטען זעהר מוטהיג. העלפאַנט, דער ערשטער, האָט אפילו געשמייכעלט. דרייצער, אויף וועמען מען זאָגט, אַז ער האָט אַמאָל געלערנט גמרא, און איז געווען אַ גמרא־קאָפּ, איז געווען קאַלטבלוטיג. דער לעצטער פון די פעראורטיילטע און דער יונגסטער, פישער, 19 יאָהר אַלט, איז אויך געגאַנגען מיט פעסטע טריט.

צוויי יודישע מיידלעך

אַרעסטירט פאַר אַ רויב־אָנפאַל.

ט ש ע ר נ אָ וו י ץ, (י.ט.א.) דאָ איז פאָרגעקומען אַ זעלטענער רויב־איבערפאַל, צוויי יודישע מיידלעך, שוועסטער קלאַרע און לאה בליך, האָבען געמאַכט אַ רויב־איבערפאַל אויף דעם אַדוואָקאַט ד"ר שאַפּיראָ און אַוועקגערויבט ביי איהם הונדערט טויזענד לעי.

די רויבערינס זענען דורך דער פּאָליציי אויסגעפאָרשט און אַרעסטירט געוואָרען.

אַנ'אַרבייטער־דאָרף אין ארץ־ישראל

אויפ'ן נאָמען פון דר. נחמן סירקין.

י ר ו ש ל י ם, (י.ט.א.) צווישען די קאָלאָניעס דעגניה און כפר סבא איז געשאַפען געוואָרען אַ נייער אַרבייטער־דאָרף „כפר נחמן“, אויפ'ן נאָמען פון פערשטאָרבענעם פּועלי־ציוניסטישען פיהרער ד"ר נחמן סירקין. דאָס דאָרף בעשטעהט פון 30 אַרבייטער־משפּחות, וועלכע וועלען צוזאַמען בעאַרבייטען אַ שטח פון 504 דונאַם.

דער הויפּט־ווירטשאַפטס־צווייג פון „כפר נחמן“ וועט זיין פּלאַנטאַציעס. די אַרבייט אין דאָרף הויבט זיך אָן אין חודש מערץ ה.י. די פאָרבערייטונגס־אַרבייטען ווערען געמאַכט מיט דער מיטהילף פונ'ם פּאַלעסטינע־אַרבייטער־פאָנד.

דער בעריהמטער גענעראַל בוט,

דער גרינדער פון דער רעטונגס־אַרמעי — אַ יוד.

עס רודערט זיך אין ענגלאַנד און איבער דער גאַנצער וועלט מיט דער פראַגע וועגען דער פיהרערשאַפט פון דער „רעטונגס־אַרמעי“.

„גענעראַל“ בוט, דער זוהן פון דעם גרינדער און פיהרער פון דער אַרמעי, איז שוין אַלט — ער איז איצט איבער 70 יאָהר. טענהט מען, אַז ער איז שוין נישט בכּוח אָנצופיהרען מיט אַזאַ ריזיגער וועלט־אָרגאַניזאַציע, ווי די אַרמעי פון „נשמה רעטער“.

אַ ראַט פון פיהרער פון דער אַרמעי האָט זיך לעצטענס פערזאַמעלט אין ענגלאַנד און האָט אָנגענומען אַ רעזאָלוציע, אַז מען זאָל בעטען „גענעראַל“ בוט, ער זאָל זיך אַליין צוריקציהען פון פיהרערשאַפט.

אַ דעפּוטאַציע פון זיבען פערזאָן, בעשטימט פון ראַט, האָט בעזוכט דעם גענעראַל בוט, און איהם איבערגעגעבען דעם בעשלוס, אָבער ביז איצט האָט דער „גענעראַל“ נאָך נישט געגעבען קיין ענטפער.

לויט'ן בעשלוס פון דער בעריהמטער רעטונגס־אַרמעי, מוז דער גענעראַל אָדער זיינע יורשים שטענדיג האַלטען די פיהרערשאַפט אין זייערע הענד.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן ראַזינען קאַמף פאַר דער פיהרערשאַפט פון דער „רעטונגס־אַרמעי“ איז געשטעלט געוואָרען אין אַמעריקע, וואו גענ. בוטס טאָכטער פיהרט אָן מיט דער רעטונגס־אַרמעי, אַ פראַגע: „איז עס אמת, אַז אייער פאָטער, דער פערשטאָרבענער „גענעראַל“ וויליאַם בוט, דער גרינדער פון דער רעטונגס־אַרמעי, איז אַ יוד?“

אין דער „איווינג פּאָסט“ אין ניו־יאָרק האָט זיך בעוויזען אַנ'ערקלערונג פון גענ. בוטס טאָכטער, וואָס הייזט, אַז דער נשמה־רעטער האָט טאַקע געשטאַמט פון יודען.

זי זאָגט:

„מיין פאָטער איז געווען אַ פּראָסטער אָנגעשטעלטער אין לאָנדאָן, ווען ער האָט בעשלאָסען זיך צוצוהערען צום רוף פון זיין געוויסען און אָפּגעבען זיין גאַנצע ענערגיע אויף צו פערדינען גאָטס לעהרע... אין זיינע אָדערען האָט געפלאָסען די בלוט פון ישראל און פון אַנ'אַנגלאָ־זאַקס, און מען דאַרף נאָר אַ קוק טאָן אויף זיין פּנים, כדי צו זעהן, אַז דאָס יודישע בלוט שטראָמט דאָרטען שטאַרקער, ווי דער אַנדערער, נאָר שוואַכער שטראָם, זיין געזיכט איז דאָס געזיכט פון אהרן.

„אַלע זענען געווען העכסט צופרידען אָנצונעהמען, די פיהרערשאַפט פון אָט דעם מענשען מיט דער ברייטער ווייסער באָרד און גרוי־ווייסען קאָפּ האָר.

און זיין טאָכטער ענדיגט:

„ זיין פּראָפעטישע נאַטור, זיין טיף־איבערצייגענדער גלויבען און זיין גענינאַליטעט אַלס אָרגאַניזאַטאָר — דאָס אַלץ ווייזט, אַז דער גרינדער און אָנפיהרער פון דער רעטונגס־אַרמיי האָט געשטאַמט פון יודען.

אָבער ווער איז אייגענטליך דער גענעראַל בוט און וואָס איז עס פאַר „אַנ'אַרמיי“?

געווען אַ צייט, ווען מען פלעגט אַביסעל חוזק מאַכען פון דער ראָזינער אַרמיי, וועלכע מאַרשירט איבער די גאַסען און זינגט „הללויה“: וועלכע בעמיט זיך דורכצופיהרען אין לעבען דעם פּסוק „עבדו ד' בשמחה“ — דינט גאָט מיט פרייד.

מיט פּויקען און טרומייטען האָט די ראָזינע אַרמיי זיך דורכגעשלאָגען אַ וועג אינ'ם רעליגיעזען און סאָציאַלען לעבען. גרויס בזיונות און נישט ווייניג פערפאָלגונגען זענען די ערשטע פּיאָנערען אויסגעשטאַנען, ביז זיי האָבען בעקומען אָנערקענונג.

איז אָבער דער גרינדערפונדער אַרמיי נעווען פון יודישען שטאַם. די מוטער פון וויליאַם בוט, דער ערשטער גענעראַל און קאָמאַנדיר, איז געווען אַ יודישע, און וויליאַם האָט שטענדיג שטאָלצירט מיט'ן יודישען בלוט, וואָס פליסט אין זיינע אָדערען. זיין פּנים מיט דער גרויסער באָרד האָט שטענדיג דערמאָנט אין אַ פרום־פערקשנטען יודען.

און מיט'ן אויסדויער און עקשנות פון אַ קנאי, האָט ער אָרגאַניזירט אַנ'אַרמיי איבער דער גאַנצער וועלט: צונויפגעקליבען אַנ'אַרמיי פונ'ם אָפּפאַל פון דער מענשהייט, פון פערשוינען, וועלכע זענען, לויט גאָרקי'ס אויסדרוק אַמאָל געווען מענשען...

היימלאָזע, שיכּורים, פערברעכער, בעל־עבירה'ניקעס — די אַלע, וועלכע זענען אויסגעשלאָסען געוואָרען פון דער געזעלשאַפט. פאַר וועמען אַלע טירען זענען געווען פערהאַקט, האָבען געפונען אַ מקום־מקלט אין דער רעטונגס־אַרמעע.

מען האָט זיי געגעבען עסען, נאַכטלעגער, בעזאָרגט און אין זיי געוועקט דעם מענשליכען געפיהל, און אַזוי אַרום אַרויסגעשלעפּט זיי פון אָפּגרונד.

און די ראָזינע אַרבייט, איבער וועלכער מען האָט זיך אין אָנהויב געוויצעלט, חוזק געמאַכט און צו וועלכער מען האָט זיך בעצויגען מיט דעם געוועהנליך סקעפּטישען ציניזם. האָט אָנגעהויבען ברענגען אומדערוואַרטעטע רעזולטאַטען, געפאַלענע מענשען זענען דערהויבען געוואָרען. צוערשט אפשר שלא לשמה, נאָר כּדי צו קריגען אַ מאָלצייט, צו געפינען שוץ אין די קאַלטע ווינטער־נעכט. אָבער מיט דער צייט זענען אַלע געפאַלענע געוואָרען צוריק לייטישע מענשען און האָבען געפונען זייער אמת'ע ישועה אין דער רעטונגס־אַרמיי.

עס זענען געבויט געוואָרען ווערקשטאַטען, עס זענען אויפגעשטעלט געוואָרען קאָאָפּעראַטיווען. די אַרמיי האָט זיך ענטוויקעלט אין אַלע לענדער. מען האָט אָנגעהויבען זיך רעכענען מיט דער אָרגאַניזאַציע, מען האָט אָנגעהויבען אָנערקענען איהרע לייסטונגען אין אַלע אָפיציעלע קרייזען. מען האָט בעוואונדערט די דיסציפּלין, די געוואַלדיגע מאַכט פון דעם פיהרער און זיינע קאָמאַנדירען.

דער אַלטער וויליאַם בוט איז געשטאָרבען, און די „מלוכה“ איז איבערגעגאַנגען בירושה צו זיין זוהן, וועלכע איז, ווי די איבעריגע פון דער גאַנצער בוט־משפּחה, געווען נאָהענט צו דער אַרבייט, געווען איינער פונ'ם „גענעראַל־שטאַב“ נאָך ביים פאָטערס לעבען.

אַזוי האָט זיך די בוט־דינאַסטיע נעצויגען ביז דער איצטיגער צייט. גענ. בוט דער צווייטער, איז אויך אָנערקענט אַלס „קדוש“. אָבער אין די לעצטע יאָהרען איז ער קראַנק — משמעות, אַביסעל גייסטיג אָנגעשטרענגט. און אין דער אַרמיי האָט מען אָנגעהויבען מורמלען נעגען זיין פיהרערשאַפט, און ווי עס זעהט אויס, נישט בלויז נעגען זיין פיהרערשאַפט, נאָר איבערהויפּט נעגען סיסטעם פון אַליידהערשאַפט.

—=:§:=—

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

פעברואר

זון-אויפגאנג 7.07
זון-אונטערגאנג 4 34

10
זונטאג
ל
שבט תרפ"ט

די פראסט=אנשיקעניש.

שוועריגקייטען אין באהן-און טעלעפאן-קאמוניקאציע. — דער מאנגעל אין קויהלען.

(—) דער פרייטאג צונאכטס האט זיך אויסגעראכט צו זיין א ווארימער; עס איז געפאלען א ווייכער, ווייסער שניי. האט עס געוואלט הייסען, אז עס האט געפלאצט דער פראסט, ביינאכט האט אבער דער טערמאמעטער זיך פלוצים אראפגעלאזט, און נעכטען אינדערפריה איז געווען 22 גראד פראסט.

דער פראסט האט זיך ספעציעל געלאזט פיהלען צוליב'ן ווינט.

די נידעריגע קלאסען פון די שולען, ווי עס אינפארמירט דאס קוראטאריום, זענען געשלאסען.

די לאגע מיט די צוגען איז נאך פערערגערט געווארען צוליב'ן שניי. אלע צוגען קומען אן מיט א בעדייטענדער פערשפעטיגונג.

צוליב דעם פלוצימדינגען צוריקקעהרען פון די פרעסט האבען אין פיל ערטער געפלאצט די טעלעפאן־דראהטען.

ספעציעלע טעכנישע אפטיילונגען זענען בעשעפטיגט ביים פעררינכטען די פערפינרונג.

עס זענען פערנאטירט אייניגע פאלען, ווען עס האבען געפלאצט פון קעלט די גאז־רעהרען.

די וואסער־רעהרען זענען אין דער גרעסטער טייל הייזער פערפרוירען, קויהלען פעהלען אוים.

אין אלגעמיין — א קאלט און זעהר טרויעריג בילד.

* * *

אין צוזאמענהאנג מיט דעם קויהלען־מאנגעל דערוויסען מיר זיך, אז אין ווארשא האט די רעגירונגס־מאכט בעשלאסען ארויסצוגעבען קויהלען פון די אייגענע קויהלען־רעזערווען. די געהעריגע מאסען וועט מען דארף אויך זארגען, אז די פרייזען פון קויהלען זאלען נישט געהעכערט ווערען.

עס וואלט געווען כדאי, אז לאדז זאל נעהמען דעם גוטען ביישפיל פון דער הויפט־שטאט.

* * *

(ב) די לעצטע פאר טאג האט ווידער אויסגעפעהלט קויהלען אין די קויהלען רעטייל־לאגערן. די סיבה פון דעם מאנגעל איז טיילווייז דער שווערער צופיהר און טיילווייז די שפעקולאציע פון די הורטאווניקעס, וועלכע האבען גערעכענט, אז עס וועט אויסברעכען א שטרייק פון די בערג־ארבייטער.

פרייטאג איז אנגעקומען א גרעסערער טראנספארט קויהלען און די הורטאווניקעס, מורא־האבענדיג פאר א שטראף פאר שפעקולאציע, האבען א געוויסען קוואנטום צושיקט אין די רעטייל־לאגערן.

אויף מארגען ווערען ערווארט גרעסערע טראנספארטען קויהלען, אזוי אז דער קויהלען־מאנגעל וועט צוביסלעך ליקווירירט ווערען.

לשם סענסאציע און לשם דעמאגאגיע.

דער שדים-טאנץ ארום דער טראגעדיע קאהן-טשעשינסקי.

געריכטס=מאכט וועט מאכען א סוף צו אלע פאלשע קלאנגען און ווערסיעס

נאך אלץ איז נישט שטיל ארום דער טראגעדיע, וואס איז מיט א וואך צוריק פארגעקומען אויף טארגאווע גאס, וואו ס'זענען אומגעקומען דער דירעקטאר אלבערט קאהן דורך עטליכע קוילען פון רעדוצירטען ארבייטער טשעשינסקי, און טשעשינסקי דורך די קוילען פון אלבערט קאן.

ס'האט זיך געקענט דוכטען, אז ווען ביידע אנטיילנעהמער אין דער טראגעדיע לעבען נישט מעהר. וועט דער ענין אנגעהויבען פערגעסען צו ווערען און מ'וועט צוטרעטען צו וויטערדיגע רוהיגע ארבייט און צו אויפקלערונג, אז אזעלכע טראגעדיעס זאלען מעהר נישט געשעהען.

ועהנ אבער אוים, אז ס'איז פערהאן א צד, וועמען עס איז נויטיג דער ענין זאל ווייטער צובלאזען ווערען און זאל נישט אראפ פון דער טאגארדנונג. נישט רעדענדיג וועגען די ארבייטער, וועלכע בעמיהען זיך צו רעהאביליטירען טשעשינסקי'ן לעגען קרענץ אויף זיין קבר און געזאמעלט געלד פאר זיין איבערגעבליבענער פאמיליע, האט אבער אויך כמעט די גאנצע פוילישע פרעסע אנגענומען א מארנע שטעלונג צו דעם עצם געשעהעניש און דאס שוין נאכדעם ווי די שטעטישע סטאראסטווע האט ארויסגעגעבען אנ'אפיציעלע מעלדונג, אז טשעשינסקי האט פאר'ן טויט זיך מודה געווען, אז ער האט דער ערשטער געשאסען צו דירעקטאר אלבערט קאהן. נישט קוקענדיג אויף דעם לאזען איינינע בלעטער, ווי „האסלא", „עכא", „עקספרעס" א. אנד. נישט אפ די „סענסאציע" און בעמיהען זיך ארייצוברענגען ספקות אין דעם זין, צי טשעשינסקי האט בכלל געהאט ביי זיך א רעוואלווער. די בלעטער בעמיהען זיך די לאגע פון טשעשינסקין פאר'ן מארד צו שילדערען אין די שווארצעסטע און שרעקליכסטע פארבען.

נאך קלארער און בולט'ער שרייבט דער פ.פ.ס.'ישער „לאדזשאנין". ער שאפט אנ'אונזיניגע און סקאנדאליעזע טעאריע וועגען דעם, אז טשעשינסקי איז אויף טארגאווע גאס געקומען אהן א רעוואלווער, אז געשאסען דער ערשטער האט קאהן און ערשט דערנאך האט מיט קאהנ'ס רעוואלווער געשאסען טשעשינסקי.

זיין אומגעלומפערטע השערה פרובט דער „לאדזשאנין" נישט בעקרעפטיגען מיט קיין שום ארגומענטען און בעווייזען; דאס שטערט איהם אבער נישט דירעקט אנצואווייזען אויף קאהנ'ען, ווי אויף דעם מאראלישען און פיזישען מערדער פון טשעשינסקין.

אט אזוי לאזט מען נישט רוהען אין זייערע קברים צוויי מענשען, וועלכע זענען אויף א טראגישען אופן אומגעקומען. אט אזוי רייצט מען און מען גריבעלט זיך, לשם סענסאציע און לשם דער מאגאגיע, אין אנ'אפענער, בלוטיגער וואונד.

* * *

(2) צוליב די פערשידענע פאלשע קלאנגען, וועלכע קורסירען אין שטאט אין צוזאמענהאנג מיט דער טראגעדיע אלבערט קאהן און טשעשינסקי האט די געריכטס־מאכט בעשלאסען צו פערעפענטליכען אנ'אפיציעלע קאמוניקאט וועגען דער אויספארשונג אין דעם ענין. דער קאמוניקאט וועט זיך בעוויזען די יטעג און וועט א סוף מאכען צו אלע פאלשע, גרונדלאזע ווערסיעס און קלאנגען.

* * *

אין די ארבייטער־טיילען פון שטאט זענען ארגאניזירט געווארען זאמלונגען לטובת דער משפחה פון ערווארד טשעשינסקי. אין די פאבריקען זענען געזעהלט ספעציעלע דעלעגאטען, וועלכע זאמלען די ביטראגען. עס זענען שוין געזאמעלט עטליכע טויזענד זלאטים.

די זאמלונגען ווערען אויך אויסגעפיהרט אין פערשידענע נישט טעקסטיל־בראנזשעס, ווי אויך צווישען די אנגעשטעלטע אין קראנקען־קאסע.

* * *

אויפ'ן אלטען צמענטאזש אויף דאלי קומען זיך יעדען פארנאכט צוזאמען גרעסערע גרופעס ארבייטער, וועלכע בעזוכען טשעשינסקי'ס קבר, אייניגע לעגען דערביי אזעק קרענץ פון פערשידענע גרופעס. עס זענען שוין אזעקגעלעגט מעהר ווי 40 קרענץ. ביי דער געלעגענהייט זאמעלט מען ווידער געלד פאר דער מוטער, און מען האלט רע דעם.

* * *

פאר'ן ארטיקעל „אלבערט קאהן — מערדער פון טשעשינסקי'ן" איז דער נעכטיגער „לאדזשאנין" קאנפיסקירט געווארען.

סומען ביז 10,000 זלאטעס

וועט מען איצט קאנען איבערווייזען דורך דער פאסט.

ווי עס אינפארמירט דאס מיניסטעריום פון פאסט-און-טעלעגראף, ווערען איינגעפיהרט פאסט-אנווייזונגען ביז 10,000 זל.

ביז איצט איז געווען דערלויבט איבערצושיקען דורך א פאסט-אנווייזונג העכסטענס 1000 זלאטיס.

עס זענען א חוץ דעם פראיעקטירט אנווייזונגען אין אויסלענדישע וואליוטע: אין אמעריקאנער דאלארען, ענגלישע פונטען, פראנקען א.ד.ג.

צווייערליי אויסלענדישע פעסער

ווי מיר דערוויסען זיך איז דאס אינערן-מיניסטעריום צוגעטרעטען צו בעארבייטען א נייעם מאדעל פון ביכעלעך פאר אויסלענדישע פעסער.

עס וועלען זיין אנדערע מינים פעסער פאר אנ'איינמאליגען ארויספאהר קיין אויסלאנד און אנדערע פאר פילמאליגען ארויספאהר.

אמטליכעס.

דער ביז איצטיגער רעפערענט ביי דער שטעטישער סטאראסטווע אין לאדז ה' אנטאני איזידארטשיק איז דורכ'ן וואיעוואדע יאשטשאלט נאמינירט געווארען אלס לייטער פון דער צווייטער אפטיילונג פון דער שטעטישער סטאראסטווע אויף מאניושקא גאס.

ה' איזידארטשיק האט נעכטען איבערגענומען דעם אמט.

* * *

ווי מיר דערוויסען זיך, ווערט דער שעף פון דער אדמיניסטראטיווער אפטיילונג ביי דער לאדזער וואיעוואדזטווע, יאן דיכדאלעוויטש לויט א פעראָרדנונג פון דעם אינערן מיניסטעריום איבערגעפיהרט קיין ווארשע אלס פערטרעטער פון רעגירונגס-קאמיסאר.

דער פאסטען פון ה' ד כדאלעוויטש אין לאדזער וואיעוואדזטווע איז דערווייל פריי. און די פליכטען פון שעף פון דער אדמיניסטראטיווער אפטיילונג וועט צייטווייליג אויספיהרען די וואיעוואדען-ראט ה' טימיעניצקי.

אפגענומען די שבועה פון די נייע לאווניקעס

אין די ארבייטס=געריכטען.

אין לאקאל פון ארבייטס-געריכט נארוטאוויטש 45 איז פארגעקומען די פייערליכע שבועה פון די 150 ניי-נאמינירטע לאווניקעס אין די ארבייטס-געריכטען.

די שבועה האט אפגענומען ריכטער זאוואדזקי. אויף דער נייער וואך וועלען די ציוויל-פראצעסען שוין פארקומען ביי דעם אנטייל פון די געשווארענע לאווניקעס.

שטראפען פאר ארבייטן צו-פיל

(2) פאר עובר זיין אויף דעם געזעץ פון 8 שעה'דיגען ארבייטס-טאג האט ריכטער זאוואדסקי בעשטראפט א גאנצע רייה איינהאבער פון רעסטאראנען אויף געלד-שטראפען ביז 100 זל. און איינהאבער פון טעקסטיל-אנשטאלטען, פאר בעשעפטיגען איבערשטונדען אין זייערע פאבריקען ארבייטער פרויען ביז 1000 זל. שטראף.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקריפלונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראצעדורע פון ועמעליכע ארטאפעדישע
אפאראטען, אין נ אקלעדקעס אויף פלאטפוס, קומפ-
ליכע פיס, נאטירמען א. ז. וו.
קאנסולטאציע פון 5—7 אין אוונט.

28 גראד פראסט אין לאדז.

נעכטען אין אוונט איז דער טערמאמעטער געפאלען ביז 25 28 גראד קעלט.

מען מוז אפהיטען פון גליטש.

די שטעטישע סטאראסטווא האט פעראָרדענט, צוליב דעם גליטש, וועלכער איז ענטשטאנען פון די פרעסט, אויסצושיטען זאמד אויף די טראטואַרען און אויף די טרעפען אין די הייזער.

פאר עובר זיין אויף דער פעראָרדנונג זענען בעשטראפט געווארען א גאנצע רייה הויז-וועכטער און בעל-הבתים.

אפטייקען

היינטיגע נאכט=דיזשורען.

(2) היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: אנטאָניעוויטש (פאביאניצקא 50) כאנדזינסקי (פיעטרקאווער 164), סאקאלעוויטש (פשעיאזד 19) רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28) זוגדעלעוויטש (פיעטרקאווער 25) קאספערקעוויטש (זגערזשער 54), טראווקאווסקא (בזשעזשינער 56).

אונטערשטיצונגען פון מאגיסטראט.

(מ) לויט די סטאטיסטישע בעריכטען, האט די אונטערשטיצונגס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט ערטיילט אונטערשטיצונג (שנעלע הילף) אין לאדז פונ'ם 14 ביז'ן 20 יאנואר 1929 — 264 פערזאנען, אויף א סומע פון 4,280 זלאטעס.

געוועהנליכע אונטערשטיצונג האבען בעקומען אין דער צייט 7,825 פערזאן 109,733 זל.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען-און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. אין דערהיים פון 3—5 נאכמיטאג.

א רשימה פון „פערזענליכקייטען",

וואס פערנעהמען זיך מיט פרויען-האנדעל.

ווי מיר דערוויסען זיך האט די וואיעוואדזטווע בעקומען פונ'ם אינערן-מיניסטעריום א צירקוליאר, אז די וואיעוואדזטווע זאל אין משך פון א געוויסען טערמין צוזאמענשטעלען א צעטעל פון די אלע פערזאנען, וועלכע בעשעפטיגען זיך אדער זענען פערדעכטיג אין האנדעל מיט לעבעדיגער סחורה.

די אלע געזאמעלטע נעמען וועלען איבערגעשיקט ווערען אין די פוילישע קאנסולאטען קיין אויסלאנד, אז עס זאל דארט בעוואוסט זיין יעדעס מאל מיט וועמען זיי האבען צו טון, ווען עס וועט זיך צו זיי ווענדען אזא „פוילישער" בירגער.

דער נייער סיסטעם פון רעגיסטרירען די פרויען-הענדלער, וועט מיטהעלפען צו בעקעמפען די שענדליכע פלאג.

דער מערדער פון מיכאל קרול

און די איבריגע מיטגלידער פון דער באנדיטען-שייקע

וועלען האבען איין פראצעס.

(וו) לויט א פעראָרדנונג פון דער פראקוראטור איז ראמאן שטשעפשינסקי, דער מערדער פון מיכאל קרול, די טעג איבערגעפיהרט געווארען אין טורמע אויף נאווא-טארגאווע גאס, דארט איז ער אונטערזוכט געווארען פון א דאקטאר און דאן אריינגעזעצט געווארען אין א בעזונדערע קאמער, וואו ער פערהאלט זיך גאנץ רוהיג. די אויספארשונג וועגען זיין פערברעכען פיהרט ריכטער מאורער.

די אויספארשונג וועגען די איבריגע מיטגלידער פון דער באנדיטען-שייקע, קאטשמארעק קוקילא א. א. געפינט זיך אויך אין די הענד פון ריכטער מאורער. זיי זיצען אין טורמע אויף קאפערניק-גאס אין בעזונדערע קאמערן. דער פראצעס פון אלע באנדיטען וועט פארקומען גלייכצייטיג.

ווען די אקטען פון דער באנדע וועלען אריבער צו דער פראקוראטור און ווען ס'וועט פארקומען דער פראצעס — איז נאך דערווייל נישט בעוואוסט.

א קאנטראל פון דער גאסען=בעלייכטונג.

(מ) לויט דער פאדערונג פון מאגיסטראט איז נעכטען אדורכגעפיהרט געווארען א קאנטראל איבער דער עלעקטרישער בעלייכטונג אין די גאסען. די קאמיסיע האט פעסטגעשטעלט אייניגע דעפעקטען אויף ציגעל-גאס און באלוט.

אלס רעזולטאט פון דער רעוויזיע, האט דער מאגיסטראט ארויסגעשיקט דער דירעקציע פון דער עלעקטראווניע א בריף, אין וועלכען די דירעקציע ווערט אויפגעפאדערט צו ברענגען אין ארדנונג די בעלייכטונג אין די גאסען, וואו עס זענען פעסטגעשטעלט געווארען די דעפעקטען אין בעלייכטונג.

טראַגישער סוד הויבט אן זיך אויפצוקלערען

וואָס דערצעהלט די מוטער-ערציהערין פון דער יודיש-קריסטליכער פרוי.

די טראַגישע געשיכטע וועגען דער פרוי נאָ-לעמביאָווסקאַ, וועלכע איז מיט עטליכע צוואַנציג יאָהר צוריק דורך איהרע יודישע עלטערען איבער-געגעבען געוואָרען צו ערציהען אַ קריסטליכע פרוי, איז שפּעטער אָפּגע'שמד'ט געוואָרען און געלעבט ביז איצט אַלס קריסטין

הויבט זיך אָן אויפצוקלעהרען

און ס'איז פערהאַן אַ האָפנונג, אַז מ'וועט איצט דערגעהען, ווער ס'זענען די יודישע עלטערען פון דער פרוי, וועלכע האָט מיטגעמאַכט אַ טראַגיש לעבען, אין עגוים און פערפאָלגונגען.

ווי מיר האָבען שוין געשריבען, האָט זיך פרוי אַננאַ גאָלעמביאָווסקאַ געפינען, צוליב די קלעפּ וואָס זי האָט בעקומען פון איהר גוי'עשען מאַן אין איינעם פון די היגע שפּיטאָלען. דאָנערש-טאָג האָט מען זי אויסגעשריבען פון שפּיטאָל און זי האָט זיך געפונען אין גאַס, עלענד, הונגעריג, אָהן אַ גראָשען געלה.

די פרוי אַננאַ גאָלעמביאָווסקאַ, וויסענדיג, אַז

אונזער רעדאַקציע

אינטערעסירט זיך מיט איהר ענין, איז געקומען צו אונז נאָך אַן עצה.

דאָס האָט זי געטון נאָכדעם, ווי זי איז גע-ווען ביי זיך אינדערהיים אויף אַננאַ-גאַס און נישט דער מאַן און נישט די לאָקאַטאָרקעס, וועלכע האָבען שוין בעוויזען צו פערנעהמען איהר צימער האָבען איהר נישט געוואָלט אַריינלאָזען.

די פרוי גאָלעמביאָווסקאַ האָט אונז נאָכאַמאָל דערצעהלט איהר טראַגישע געשיכטע. פרוי אַננאַ האָט אַן אינטעליגענטען אויסזעהען, אַ רוהיג שעהן פנים, מיט גרויסע שוואַרצע אויגען און קיינער בכלל וואָלט נישט געקענט זאָגען לויט איהר אויס-זעהען, אַז אַננאַ איז נישט קיין יודיש קינד. מיר האָבען איבערגעגעבען אונזערם אַ מיטאַרבייטעריך זיך צו פעראינטערעסירען מיט'ן גורל פון דער אומגליקליכער פרוי און איהר העלפען מיט וואָס נאָר ס'וועט מעגליך זיין.

קודם כל איז אונזער מיטאַרבייטערין אַוועק מיט דער פרוי אין פרויען-שוץ-פעראיין, דאָרט האָט מען זיך פעראינטערעסירט מיט דער פרוי, געגעבען אַביסעל געלד און צוזאַמען מיט דער סומע, וועלכע איז אַסיגנירט געוואָרען דורך אונזער רעד-ראַקציע, האָט מען דער פרוי קודם כל געשאַפען אַן אָרט, וואו צו שלאָפען.

דאַן איז אונזער מיטאַרבייטערין אַוועק מיט פרוי גאָלעמביאָווסקאַ צו ד"ר טענענבוים, וועלכער זאָל איר אונטערזוכען איהר געזונד-צושטאַנד. ד"ר טע-נענבוים האָט אויפ'ן בעסטען אופן אויפגענומען די קראַנקע פרוי, זי אונטערזוכט און זי קוואַלי-פיצירט, אַלס לונגען-ליידענדע, אין שפּיטאָל קיין כאָיני.

אונזער מיטאַרבייטערין איז דאַן אַוועק מיט דער פרוי ג. אין איהר איינענער וואוינונג, כדי צו ווירקען אויף די לאָקאַטאָרקעס, אַז זיי זאָלען אָפּגע-בען די שטוב דער פרוי ג., אויך דאָס האָט זיך איינגעגעבען.

אָבער דערווייל איז פרוי ג. קראַנקערהייט אַוועק צו איהר פלומרשטער מוטער, וועלכע וואוינט אין לאַגעווניק און זי געברענגט קיין לאָדז, כדי זי זאָל ענדליך אויסזאָגען דעם טראַגישען סוד, וועלכען דריקט אַזוי אַננאַ'ן און וועלכער האָט זי געבראַכט צו אַזוי פיל אומגליקען און צרות.

די 71-יעהריגע פרוי זאָפיאַ גלעוויטש איז נעכ-טען געקומען קיין לאָדז און אין דער אַנוועזענהייט פון עטליכע עדות האָט זי מיט אַ שטאַרק געוויין, פון גאַנצען האַרצען דערצעהלט

פאָלגענדע וידוי.

אָט וואָס די 71-יעהריגע זקנה האָט דער-צעהלט:

— איך וואָלט דעם שרעקליכען סוד קיינמאָל נישט אויסגעגעבען, ערשטענס דערפאַר, ווייל אַננאַ איז, טראָץ דעם, וואָס זי איז נישט מיין אייגען בלוט און פלייש, מיין בעסט קינד, מיין אויג אין קאָפּ, ווען זי וועט זיך דערוויסען ווער זי איז וועט זי זיכער ענטלויפען פון מיר און איך וועל זי שוין קיינמאָל נישט זעהען. צווייטענס, בין איך שוין אַן אַלטע פרוי און בין אויף קעסט ביי מיינע קינדער און ווען זיי וועלען זיך דערוויסען, אַז איך האָב דעם סוד וועגען אַננאַ ענטפּלעקט, וועלען זיי מיך אַרויסטרייבען און איך וועל בלייבען אויפ'ן גאַס. איך וועל אָבער איינגיכען שטאַרבען און וואָלט נישט געוואָלט קומען אין הימעל מיט אַ נישט ריין געוויסען און דעריבער זאָג איך פאַר עדות אַלץ, וואָס איך וויים וועגען אַננאַ'ן.

מיין מאַ וויצענטי דערצעהלט די אַלטיטשקע— האָט ליב געהאַט אַ כוסה און האָט זיך בעצויגען צו מיר און די קינדער

זעהר דעספּאָטיש.

מיר האָבען געוואוינט אין דאָרף דאָברע, הינטער לאָדז און געווען גרויסע אָרימעלייט. איינ-מאָל, דאָס איז געווען מיט 30 יאָהר צוריק איז געקומען מיין מאַן און מיט אַ בעפעהלענדען טאָן געזאָגט, אַז באַלד וועט מען דאָ ברענגען אַ מיידעלע צו דערציהען, זאָל איך עס צונעהמען. איך האָב מיך שטאַרק געוועהרט נעגען דעם, ווייל איך האָב שוין דעמאָלט געהאַט אייגענע 4 קליינע קינדער. נאָכמעהר, ווייל מיין מאַן האָט מיר געזאָגט, אַז דאָס וועט זיין אַ יודיש קינד, פון יודישע טאַטע-מאַמע, מיין מאַן האָט אָבער בעפוילען און איך האָב געמוזט פאָלגען, זיין מאָטיוו דערצו איז געווען, וואָס ער האָט באַלד ביים צונעהמען דאָס קינד

בעקומען 200 רובל

און מ'האָט איהם צוגעזאָגט יעדען חודש צו צאָהלען אַ גרעסערע סומע פאַר'ן ערציהען דאָס קינד. ביי אונזער מאַטעריעלער לאַגע איז דאָס געווען אַ פערמעגען און איך האָב געגעבען מיין הסכמה.

באַלד דערויף איז פאַר מיין טיר געשטאַנען אַ קאַרעטע, פון דאָרט איז אויסגעשטיגען

אַ רייך געקליידעטע יודישע פרוי

מיט אַ קריסטליך דינסטמיידעל, וועלכעס האָט גע-האַט איינגעוויקעלט אין אַ קושען אַ קינד פון אַן'-ערך 3 וואָכען. די יודישע פרוי, וועלכע האָט אויס-געזעהען פּונקט אַזוי, ווי איצט זעהט אויס אַננאַ, האָט מיט אַ שטאַרק געוויין מיר איבערגעגעבען דאָס קינד און געזאָגט:

— זייט וויסען, פרוי, אַז דאָס קינד איז אַ יודישעס, ערציהט עס און זייט גוט צו איהר, ס'וועט קומען אַ צייט, ווען איך וועל דאָס קינד צוריק צונעהמען צו זיך.

דאָס קינד איז געבליבען ביי מיר און די פרוי איז אַוועק. פון דעמאָלט אָן האָב איך זי מעהר נישט געזעהען, אַלע בעמיהונגען זיך צו דערוויסען ביי מיין מאַן, ווער די עלטערען פון דעם קינד זענען, האָבען זיך נישט איינגעגעבען, ער האָט בלויז געזאָגט, אַז דאָס קינד שטאַמט פון רייכע יודישע עלטערען.

אַזוי איז די צייט געגאַנגען און אַננאַ איז אויסגעוואַקסען צווישען מיינע קינדער. נאַטירליך, האָט זי גאָרנישט געוואוסט, זי איז געווען דאָס אַנשטענדיגסטע און בעסטע קינד ביי מיר. נישט איינמאָל האָט מיר דאָס האַרץ וועה געטון, ווען איך האָב געזעהען, ווי אַלע אַרומיגע בעגעהען זיך מיט איהר אַזוי שלעכט, ווי מען צווינגט זי צו דער שווערסטער אַרבייט, ווי מ'רופט זי „זשידובקאַ", „קאָט" (קאַץ) א. אַז. וו. איך האָב אַננאַ'ן גע-וואָלט אויסזאָגען דעם סוד, אָבער דער געדאַנק, אַז זי וועט פון מיר ענטלויפען האָט מיך נישט גע-לאָזט דאָס טון.

צוליב דער זעלבער סיבה, ווייגט ווייטער די אַלטע, האָב איך אויך נישט געלאָזט מיין וויצענ-טי'ן, ווען ער איז געלעגען אויפ'ן טויטען בעט, דערצעהלען דעם סוד. ער האָט דעמאָלט געהייסען צו זיך רופען אַננאַ'ן, אָבער איך בין מורה ומתורה, אַז איך האָב דאָס נישט געלאָזען טון.

— איך האָב אַננאַ'ן קיינמאָל קיין שלעכטס נישט געטון, איך האָב זי געהאַלטען ווי אַן'אייגענע טאָכטער, איך בין נישט שולדיג אין דעם, וואָס אַנדערע האָבען געטון. אַזוי איז אַננאַ געוואַקסען, מיט יודישע נייגונגען, און שוין געפיהלט, אַז מיט איהר איז נישט אַלץ אין אָרדנונג. איך האָב אַננאַ'ן חתונה-געמאַכט און געשטרעבט צו איהר גליק. איך בין ווידעראַמאָל נישט שולדיג, אַז ס'איז אַנ-דערש געשעהען.

— איצט האָב איך פאַר עדות געזאָגט אַלץ, וואָס איך וויים, אַננאַ קען טון, וואָס זי וויל. מיין געוויסען וועט שוין איצט זיין רוהיג, — האָט די אַלטע געענדיגט איהר ערצעהלונג.

ווען די אַלטיטשקע האָט געענדיגט, איז אַננאַ געבליבען שטעהן בלאַס, ווי די וואַנד, זי האָט זיך געוואַקעלט אויף די פיס און קוים וואָס זי האָט אַרויסגעשעפּטשעט:

— איך בין שוין שווינדזוכטיג, איך וועל אויך נישט לאַנג לעבען, אָבער איך ערקלער פאַר די זעלבע עדות, אַז איך וועל נישט רוהען ביז איך וועל אויסגעפינען מיינע עלטערען און צוריק ווערען אַ יודיש קינד.

דער אומזאַץ-שטייער פאַר'ן יאָהר 1928.

(וו) ווי מיר דערוויסען זיך, האָבען די ער-שטע און דריטע פינאַנץ-אַמטען נעכטען אָנגע-הויבען די זיצונגען וועגען בעשטימען דעם אומ-זאַץ-שטייער פאַר'ן יאָהר 1928.

די איבריגע פינאַנץ-אַמטען וועלען צוטרע-טען צו דער דאָזיגער אַרבייט אויף דער נייער וואָך.

פון יוד. פאָלקס-אוניווערזיטעט שענקעוויטש 3/5.

הײנט, זונטאָג דעם 10. פעברואַר, פּינקטליך 8 אָוונד, קומט פאָר אין לאָקאַל פון יודישען פאָלקס-אוניווערזיטעט אַ רעפעראַט פון ציקל „די גרעסטע שטרעמונגען אין דער וועלט-ליטעראַטור" פון דירעקטאָר ז. פּויזנער.

אויף די קורסען צו ערלערנען די פּוילישע שפּראַך, וואָס קומען פאָר שבת און מיטוואָך, ווי אויך אויף דעם קורס פאַר פּאָליטישער עקאָנאָמיע ווערען נאָך אָנגענומען צוהערער.

דער לעזע-זאַל ביים פאָלקס-אוניווערזיטעט איז אָפען מעגליך און איז פערזעהן מיט דער גאַנצער יודישער און נישט-יודישער פרעסע.

די צוהערער פון פ. א. בעקומען הנחה-בילע-טען אויף די פאָרשטעלונגען אין „ארט".

מאָרגען קומט פאָר די פרעסע-רעדוטע.

(—) שוין מאָרגען קומט פאָר די לאַנג-ערוואַר-טעטע פרעסע-רעדוטע, צו וועלכער עס גרייט זיך בפועל ממש גאַנץ לאָדז.

ס'איז דאָך שוין אַ כלל, אַז די פרעסע-בעלער זענען די שענסטע אינ'ם סעזאָן, און דערמיט קען מען זיך פאָרשטעלען דעם אומגעהויערען ערפאָלג. מ'קען שוין פאָראויסזעהען דעם מאָראַלישען און מאַטעריעלען ערפאָלג פון דער פרעסע-רעדוטע.

הײנט—אַ זשורנאַליסטען-פערזאַמלונג.

הײנט, פּונקט 6 אזייגער נאָכמיטאָג, קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער מזרח-אַגענטור (זאַכאָד-ניאַ 72) אַן'אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די מיט-גלידער פון זשורנאַליסטען-סינדיקאַט אין לאָדז, כדי ענדגילטיג צו פערטיילען די אַרבייט אויף דער „פרעסע רעדוטע." די אַנוועזענהייט פון אַלע קאָלעגען איז אונבעדינגט נויטיג.

רעד. י. אוגער רעפערירט אין פאָלקס-אוניווערזיטעט.

הײנט 8.30 אָוונד קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4) אַן'אינטערעסאַנטע פאָרלעזונג פון רעדאַקטאָר י. אוגער אויף ד. ט.: „ציוניזם אין דער ענגלי-שער ליטעראַטור".

די פאָרלעזונגען פון ה' רעד. אוגער, גע-האַלטען אין אַ קערנדיגער יודישער שפּראַך, צײ-כענען זיך שטענדיג אויס מיט זייער גרינדליכקייט און אָלזייטיגקייט, און האָבען דעריבער אַ זעהר שטאַרקע פרעקווענץ.

בעזונדערען אינטערעס אָבער האָט אַרויסגע-רופען די הײנטיגע פאָרלעזונג, צוליב דעם אָריגי-נעלען טעמאַ, וואָס וועט דורך דעם חשוב'ן פרע-לעגענט בעהאַנדעלט ווערען.

דער איינגאַנג צו דער פאָרלעזונג איז, ווי געוועהנליך, פריי.

הויז-וועכטערס פאָדערן אַ הוספה.

(וו) הײנט, 10 אַזייגער, קומט פאָר אין זאַל פון „דאָס לודזשער וואָרט" אַ מיטינג פון די הויז-וועכ-טערס. אויפ'ן מיטינג וועלען די הויז-וועכטערס בעהאַנדלען די פראַגע וועגען אַ לוין-פאָדערונג, וועלכע זיי זענען גרייט צו אונטערשטיצען אפילו מיט אַ שטרייק.

זעלבסטמאָרדען.

(מ) נעכטען האָט געפּרובט בעגעהן זעלבסט-מאָרד די 25-יעהריגע וולאַדיסלאַווא מאַטושעווסקא (זגערזשער 36) דורך אויסטרינקען אַ גרויסע דאָזע יאָדינע. פּאָגאָטאָוויע האָט דעם מיידעל ערטיילט הילף און זי איבערגעלאָזט אין דער היים.

דער „ארט" שפּילט הײנט 2 מאָל.

הײנט שפּילט דער „אַרט", ווי יעדען זונטאָג 2 מאָל; 7.45 און 10 אַזייגער אין אָוונד.

עס געהט דער פינפטער פּראָגראַם א. נ. „מאַסקאַראַד" אין דער נייער ראָלען-בעזעצונג.

18-טע מלוכה-לאָטעריע

4-טע קלאַס 3-טער טאָג.

2,000 זל. — 8984.

1,000 זל. — 79501 153904.

800 זל. — 104278.

600 זל. — 43119 134737.

500 זל. — 5715 10247 18567 63379 71531 86873 88807 108150 131353 141452 148068 162853 165261 167936.

מעלדונג

פון יודישען פאָלקס-אוניווערזיטעט שענקעוויטשא 3—5

אַ רעפעראַט פון דיר. ז. פּויזנער.

הײנט, 8 אָוונד קומט פאָר אין יודישען פאָלקס-אוניווערזיטעט שענקעוויטשא 3-5 אַ רע-פעראַט פון דיר. ז. פּויזנער אויף דער טעמאַ: „די נייעסטע שטרעמונגען אין דער וועלט-ליטעראַטור".

Dr. med.
GRZEGORZ ROZENBERG
ספּעציאַל-אַרצט
פאַר מאָגען-, קישקע-, לעבער- און
אינערליכע קראַנקהייטען
GDAŃSKA 44 (דלוגאַ), tel. 24-44
נעהמט אָן פון 11^{15} ביז 12^{30} מיטאָג און פון 6 ביז 8 אין אָוונד.
4342

פאָלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.
הײנט, זונטאָג, ד. 10/2, 8.30 אָוונד אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4)
אַ פאָרלעזונג פון רעד. י. אוגער
אויף ד. ט.: „ציוניזם אין דער ענגלישער ליטעראַטור"
איינגאַנג פריי! 4331 איינגאַנג פריי!

גאַנץ לאָדז וועט זייך אויף דער פרעסע-רעדוטע
א. נ. „געזעגענונג פון קאַרנאַוואַל" דעם 11. פעברואַר ד. י. אין פילהאַרמאָניע-זאַל
פאַרשידענע איבעראַשונגען. — אַסך אַטראַקציעס. — 2 אָרקעסטערס. — רולעטקאַ! — פאַרשידענע איבעראַשונגען.
אַלע געסט וועהלען אויס אַ קעניגין פון לאָדז און איהרע 4 הויף-דאַמען

די שרעקליכע ווידוי

אַ לאָדזער געשיכטע, וואָס קלינגט, ווי אַ סענסאַציאָנעלער ראָמאַן.

סוף

שפּעטער האָב איך אָנגעהויבען צו גנב'ענען פון קעשענעס. איך האָב אויך שוין געפּעגט שטובען און געוועלבער און ארויסגע'גנב'עט וועש, מלבושים און פערשידענע סחורות. די אַלע מלאכות האָבען אָבער מיר געבראַכט אַזעלכע נישביגע הכנסות, אַז איך האָב געזעהן, אַז דערפון וועל איך זיך צו קיין תכלית נישט דערשלאָגען. איך האָב זיך דעריבער בעשלאָסען צו נעהמען צו מעהר ריזיקאַלישע, אָבער פעטערע פערדינסטען.

איך בין דעמאָלט געווען אַ רייצענד שעהנער יונגערמאַן מיט סאַלאָנאָווע מאַניערן און האַלטונג, געטראָגען עלעגאַנטע קליידונג און בעזעסען האַלבוועגען דייטש, אַ ביסעל פראַנצויזיש און אויך עטוואָס ענגליש. איך האָב זיך אַלזאָ ערגיץ פערשאַפט אַ לינקע כתיבה (פאַלשען פּאַס) און זיך געלאָזט אין דער ברייטער וועלט.

אריינזעצענדיג זיך איינמאָל אין אַ בעזונדערע קופּע אין אַ וואַגאָן ערשטע קלאַס, האָב איך אָנגעהויבען איינדרעמלען. אויף דער נאָהענטסטער סטאַציע איז אין דער זעלבער קופּע אריינגעשטיגען אַן עלטערער הער, הפנים אַ פּריץ.

מיר האָבען זיך באַלד בעקענט. איך האָב זיך פאַר איהם פאָרגעשטעלט אויך אַלס פּריץ און איהם דערצעהלט, אַז איך וויל פערקויפען אַ גוט.

דער פּריץ האָט מיר דערצעהלט, אַז ער האָט טאַקע ערשט פערקויפט אַ גוט. מיר האָבען זיך ברייט צורעדט און איך האָב איהם מכבד געווען מיט אַ ציגאַר, וועלכע איז געווען אגב כלאָראָפאָרמירט. דער פּריץ האָט, קוים אָנרויכענדיג, באַלד אָנגעהויבען צו שנאָרכען.

איך האָב איהם בעזוכט, אַראָפּגענומען דעם גאָלדענעם זייגער, אַראָפּגעצויגען פון די פינגער אַלע בריליאַנטען און כאַפּענדיג די וואַליזע, געפּרובט אַראָפּשפּרינגען פון פליהענדען שנעל-צוג.

פּלוצלינג האָט זיך אָבער דער פּאַסאַזשיר אַ כאַפּ אויף געטאָן און זיך מיט'ן גאַנצען כח אַ וואָרף געגעבען אויף מיר. איין מינוט וואַקלעניש — און איך ווער אויף יאָהרען פערשלאָסען אין תפיסה.

איך האָב בליץ-שנעל ארויסגעכאַפּט אַ מעסער און מיט'ן גאַנצען אימפּעט זיך געוואָרפען אויף מיין קרבן.

אויגענבליקליך איז ער ווי אַן'אונטערגעהאַקטער בוים אַ פאַל אַנידער געגעבען און איך האָב געכאַפּט דאָס בעגאַזשעל און אַראָפּגעשפּרונגען פון צוג, און פערשוואונדען געוואָרען אין דער פינסטערניש פון דער נאַכט.

לאַנג האָט מיך דאָס געוויסען געפּלאָגט, אימעטום, וואו איך האָב זיך נאָר געקעהרט און געוואַנדערט, איז תמיד דער קרבן געשטאַנען פאַר מיינע אויגען.

איך האָב זיך קיין אָרט נישט געקאָנט געפינען ביז איך האָב ווייטער זיך געלאָזט אין וועג און אָפּגעטאָן דאָס צווייטע שטיקעל אַרבייט.

אַזוי אַרום האָב איך זיך צוגעוואוינט צו דער דאָזיגער פּרנסה. דאָס געוויסען האָט זיך אין מיר בערוהיגט. בלוט האָט מיך שוין נישט מעהר געאַרט און צו בערויבען און אפילו דערביי אומברענגען אַ מענש איז ביי מיר געוואָרען אַ קלייניגקייט.

דאָך, ווען איך האָב זיך דערוואוסט, אַז אויף די באַהנען זוכט מען מיך שוין זעהר שטאַרק, און אַז — איך וועל סוף כל סוף אריינפאַלען, האָב איך בעשלאָסען די מלאכה אָפּצוּוואַרפען.

דורך דער קורצער צייט איז מיר געבליבען איבער 2 הונדערט טויזענד רובל, אַ חוץ ציהרונג און אַנדערע טייערע ווערטזאַכען.

איך האָב זיך צוריק בעזעצט אין באַלוט, געקויפט עטליכע הייזער, געפיהרט זייטיגע געשעפטען, חתונה געהאַט און געהאַט קינדער און געשט'ט פאַר אַ סאָלידען און אָרנטליכען מענש.

קיינער האָט נישט געוואוסט פון וואַנען איך שטאַם און ווי אַזוי איך בין געקומען צו אַזאַ גרויס פערמעגען.

איצט, ווען איך האָב דערציהלט, צו דער לעצטער לעבענסטינק ווערט אין מיר פערלאָשען, האָבען זיך אָנגעהויבען צו בעווייזען פאַר מיינע אויגען די געשטאַלטען פון יענע קרבנות, וועלכע איך האָב מיט יאָהרען צוריק אומגעבראַכט און מיך בשום אופן נישט געלאָזט רוהיג אויסרויכען מיין זינדיגע נשמה. דעריבער מאַטער איך זיך שוין מיט'ן טויט העכער 4 וואָכען און קאָן אַלץ נישט שטאַרבען.

איצט שפּיר איך, אַז די שווערע מאַסע, וואָס האָט די גאַנצע צייט געדריקט מיין קראַנקען גוף, ווערט לייכטער און איך שטאַרב...

ביי די ווערטער איז דער קראַנקער ווייטער אריינגעפאַלען אין גסיסה און אין איניגע מינוט נאָכדעם אויסגעהויכט זיין נשמה.

אַלס אָנגעזעהענעם בעל בית האָט מען איהם בעשטימט נאָך אַ גאַנץ לייטישע קרקע אויפ'ן לאָדזער בית החיים.

אַרגוס.

האָט נישט קיין רוה אין קבר,

ווייל איהר פוס איז בעגראָבען אויף אַן'אַנדער בית עולם.

אַ מערקווירדיגע געשיכטע מיט אַ 19-יעהריג יודיש מיידעל.

לעמבערג.

אַ מערקווירדיגער פאַל האָט פּאַסירט אין טרוסקאַוויעץ, וועלכע האָט געמאַכט אין דער גאַנצער סביבה אַ זעהר שווערען איינדרוק.

די מעשה דערפון איז אַזאַ:

מיט דריי יאָהר צוריק איז קיין לעמבערג געבראַכט געוואָרען אין אַ שווערען צושטאַנד דאָס 19-יאָהריגע מיידעל רוזשאַ קאַפּעל פון טרוסקאַוויעץ. מען האָט איהר אין לעמבערגער אַלגעמיינען שפּיטאָל אויף לוטשאַקאָווסקאַ-גאַס אַראָפּגענומען אַ פוס, ווייל עס האָט געדראָהט, אויב מען וועט איהר דעם פוס נישט אַראָפּנעהמען, אַ בלוט-פערגיפטונג.

נאָכ'ן אונטערזוכען פון אָפּגעשניטענעם פוס האָט מען איהם מקבר געווען אויפ'ן היגען בית-עלמין.

אַ לענגערע צייט איז די אומגליקליכע געבליבען אין שפּיטאָל. נאָכדעם, ווי זי איז געוואָרען געזונד, איז פרל. קאַפּעל אַהיימגעפאָהרען.

מיט אַ קורצער צייט צוריק איז פרל. קאַפּעל געשטאָרבען. אָבער נאָך איהר טויט איז פאָרגעקומען ממש אַן'אומגלויבליכע געשיכטע.

זייט דער צייט, ווען זי איז געשטאָרבען, קומט זי יעדע נאַכט צו חלום איהר ברודער, ה' א. ברינגס, דעם בעזיצער פון שפּייז-געשעפט אין טרוסקאַוויעץ און פאָדערט פון איהם, ער זאָל אָנהעגען כל'ערליי מיטלען, כדי אויפצוזוכען איהר פוס, וועלכער איז מקבר געוואָרען אויפ'ן לעמבערגער בית עולם און דעם פוס מקבר זיין אין איהר קבר אין טרוסקאַוויעץ, ווייל זי האָט נישט קיין רוה.

ה' ברינגס האָט זיך דעריבער געווענדעט צו ה' טויב, וועלכער האָט זיך מתעסק געווען מיט דער קבורה פון זיין שוועסטערס פוס. מיר גיבען דאָ איבער דעם בריף פון ה' ברינגס צו ה' טויב.

זעהר געעהרטער ה' טויב!

איהר דערמאָהנט זיך געוויס אָן מיין שוועסטער, די 19-יאָהריגע רוזשאַ קאַפּעל פון טרוסקאַוויעץ, וועלכער מען האָט מיט דריי יאָהר צוריק אין לעמבערגער שפּיטאָל אויף ליטשאַקאָווסקאַ גאַס אַראָפּגענומען דעם לינקען פוס. זי איז געלעגען אין זאַל נומער 106 אין אַלגעמיינען שפּיטאָל.

מיין שוועסטער איז מיט 4 וואָכען צוריק אין דער היים געשטאָרבען. זייט זי איז אַוועק פון די לעבעדיגע האָב איך קיין רוה נישט.

זי קומט צו מיר צו חלום. זי בעט מיר, אַז איך זאָל אייך, ה' טויב, דערמאָהנען אָן איהר און אייך בעטען, איהר זאָלט אויפזוכען דאָס אָרט, וואו איהר פוס איז בעגראָבען געוואָרען.

איך וויל נעמליך וויסען אויב מען קען געפינען דעם פוס און איהם איבערפיהרען אויפ'ן דראָהאָביטשער בית עלמין, וואו מיין שוועסטער איז מקבר געוואָרען. שרייבט מיר דערום תיכף נאָכ'ן דערהאַלטען פון מיין בריף, און מיר דעריבער צו פערשטענדיגען, וועל איך אַריבערקומען קיין לעמבערג. איך דערוואַרט אייער זאַפּאָרטיגע תשובה.

אַ. ברינגס.

תיכף נאָכ'ן דערהאַלטען פון דאָזיגען בריף האָט ה' טויב געמאַכט די נויטיגע שריט, כדי אויפצוזוכען דאָס אָרט, וואו עס איז בעגראָבען געוואָרען דער פוס, כדי צו פערשאַפען רוה דעם אומגליקליכען מיידעל, וואָס איז מיט 4 וואָכען צוריק געשטאָרבען.

Dr. H. WOLKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קווארץ-שטראַהלען.

עמפּפאַנג פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוו.

די געשיכטע פון אַ מאָרד

דערשיסט זיין געליבטע, ווייל זי האָט איהם פערראַטען.

אין אַן'אָווענד, דאָ נישט לאַנג צוריק, בעת דאָס ווינער קאָנצערט-הויז איז געווען געפּאַקט מיט אַן'אַריסטאָקראַטיש פּובליקום, וואָס איז געקומען הערען דעם בעריהמטען טשעכישען פידעלשפּילער, וואַסאַ פריהאָדאַ, האָט זיך פּלוצלונג פון אַ זייטיגען אָפּערן-צימער דערהערט פינף שאָסען. דער פידלער האָט גראָד געהאַלטען ביים אָנהויבען די צווייטע העלפט פון דעם קאָנצערט. צוליב דער שיסעריי איז אָבער אין זאַל געוואָרען אַ טומעל און דער קינסטלער געבליבען שטעהן אויף דער ביהנע ווי פערשטיינערט. דער פלינקער ווי-דירעקטאָר וועלכער איז אַמאָל געווען אַ פּרעסעאַגענט און ווייס ווי אַזוי איינצונעהמען אַ פּובליקום, איז אויף גיך אַרויף אויף דער ביהנע און האָט געהאַלטען פאַר'ן פּובליקום אַזאַ קורצע רעדע:

„מיינע דאַמען און הערען! אַן'אייפערזיכטיגער מאַן פון מינדערוויכטינקייט האָט דאָ געמאַכט אַ פערזוך צו בעגעהן אַ פערברעכען. איהם איז דאָס נישט געלונגען. אויב דאָס פּובליקום וועט זיך נישט בערוהיגען און זיך נישט אַנידערזעצען, וועלען מיר זיין געצוואונגען דעם קאָנצערט איבערצורייסען".

דער דאָזיגער קאָנצערט איז געווען גוט אַראַנזשירט און אַזוי ווי דער פידלער איז אין ווין אַ בעריהמטהייט און מען האָט געצאָהלט טאָפּעלט פאַר בילעטען, איז געווען אַ שאָד צו פערלירען די אַנדערע העלפט פון קאָנצערט, און דאָס פּובליקום האָט זיך גלאַט בערוהיגט.

אויף מאָרגען איינדערפריה אָבער, ווען די מעהרסטע בעזוכער פון דעם קאָנצערט האָבען גענומען אין די הענד אַריין די ווינער צייטונגען, זענען זיי געוואָרען שרעקליך אויפגעבראַכט אויף דעם דירעקטאָר. וואָרים אַ קאָנצערט, אַפילו אַן'ערשטקלאַסיגער און פון אַ בעריהמטען פידלער, קאָן מען הערען, אויב נישט היינט ,איז מאָרגען אָדער איבערמאָרגען, און וואָלטען זיי זיך נישט געלאָזט בערוהיגען, נאָר וואָלטען אַרויסגעלאָפען פון קאָנצערט-זאַל, וואָלטען זיי אין איינעם פון די זייטיגע אָפּרוה-צימערן געזעהען עפּעס אַזוינס, וואָס מען קאָן נישט זעהן אַלע טאָג און דאָנערשטאָג. מאָרים ראָרטען איז אויף דער ערד געלעגען און אַ טייך בלוט אַ גרויסע שעהנהייט, בעת די פּאָליצייי האָט פון דער נאָס געבראַכט צו-שלעפּען ביים קאָלנער איינעם פון די גרעסטע ווינער לעבעיונגען אַלס איהר מערדער.

די שעהנהייט, וועלכע איז יענעם אָווענד דערשאָסען געוואָרען אין דעם ווינער קאָנצערט-הויז, איז די עגיפּטישע פּרינצעסין, וואַניהי רסעירסי מוהעב, די טאָכטער פון פּרינץ מאַכמעד מוהעב פּאַשאַ, אַ קרוב פון דעם עגיפּטישען קעניג, פואַד, און געוועזענער יוסטיץ-מיניסטער פון עגיפּטען, איהר שיסער איז באַראָן פעליקס פאָן גראָטנער-מאַכטענהאָווען, דער זוהן פון דעם אַמאָליגען בעריהמטען עסטרייכישען גענעראַל מיט'ן זעלביגען נאָמען, און אַליין אַ געוועזענער אָבערסט ביי די אַמאָליגע קייזערליכע סאַוואָי דראַגאָנער.

פּרינצעסין רסעירסי איז נאָך געווען גאָר אַ יונג מיידעל. איינאַנצען אַ יאָהר צוואַנציג אַלט. דער באַראָן האָט באַלד געקאָנט זיין איהר זיידע. און דאָך איז צווישען די צוויי געווען אַ ליבע. און ווי מען גיט איבער האָט דאָס יונגע עגיפּטישע מיידעל טאַקע אויף אַן'אמת ליב געהאַט דעם אַלטען באַראָן, כאָטש ער איז מיט אַזויפיל עלטער געווען פון איהר. און אפשר טאַקע, ווייל ער איז געווען מיט אַזוי פיל עלטער. ווייל ווי געוויסע פּסיכאָלאָגען ווילען האָבען, זענען יונגע מיידלעך מעהר עלול צו פערליבען זיך אין עלטערע מענער ווי אין יונגע. מען שמועסט אויך, אַז דאָס יונגע מיידעל האָט טאַקע געוואָלט חתונה האָבען מיט דעם אַלטען באַראָן. איהר פאָטער, דער עגיפּטישער פּרינץ, איז אָבער געווען נעגען דעם שידוך, צוליב עטליכע אורזאַכען און זי האָט זיך אונטערוואָרפען זיין ווילען און בעשלאָסען צו פערלאָזען ווין און איהר געליבטען באַראָן און זיך אומקעהרען קיין עגיפּטען, וואו זי האָט געזאָלט חתונה האָבען אויף איהר פאָטערס בעפעהל מיט אַן'אַנדערען עגיפּטישען יחסן דעם פּרינץ אַמאַר אַסיאַם.

פּרינץ מאַכמעד מוהעב, פּאַשאַ, איז דער פאָטער פון דריי טעכטער, אַלס אַ פרומער מאַכמעדאַנער האָט ער די ערשטע צוויי טעכטער אויפגעצויגען אַלטמאָדיש און ווען זיי זענען אַלט געוואָרען צ ופופצעהן יאָהר האָט ער זיי חתונה געמאַכט.

זיין יונגסטע טאָכטער אָבער, האָט ער שוין געגעבען אַן'אייראָפּעאישע ערציהונג און מיט איהר האָט ער זיך נישט געאיילט אַ שידוך צו טון. ווען זי איז אַלט געוואָרען זעכצעהן יאָהר האָט ער זי פּונדעסטוועגען געוואָלט פערקנס'ן. אָבער דעמאָלט איז שוין געווען צו-שפּעט. פּרינצעסין רסעירסי האָט זיך שוין געהאַט אָנגעשטעקט מיט אייראָפּעאישע אידעען און זי האָט ערקלערט איהר פאָטער, אַז זי וועט נישט חתונה האָבען ,ביז זי וועט נישט פריהער בערייזען אייראָפּע און זעהן ווי די מענשען לעבען דאָרטען.

דער פאָטער האָט איהר צוליב געטאָן און זי מיטגענומען אויף זיינע רייזעס קיין פּאַריז, ווין, בערלין און אַנדערע גרויסע אייראָפּעאישע שטעדט. דאָס לעבען פון די פרויען אין די גרויסע אייראָפּעאישע שטעדט איז איהר אַזוי געפעלען געוואָרען, אַז ווען זי איז אַהיימגעקומען האָט זי דאָרטען אָנגעהויבען אַ בעוועגונג צווישען די פרויען, אַז זיי זאָלען פון זיך אַראָפּוואַרפען דעם שלייער און אָנהויבען לעבען ווי די פרויען אין אייראָפּע. דערווייל איז זי אַלט געוואָרען אַ יאָהר צוואַנציג, דאָ האָט זי שוין דער פאָטער נישט צו-רוה געלאָזען ביז זי האָט איינגעוויליגט צו ווערען די כלה פון פּרינץ אַמאַר אַסיאַם.

די חתונה האָט שוין געזאָלט געפּראַוועט ווערען. אָבער די פּרינצעסין האָט זיך איינגעשפּאַרט, זי מוז נאָך פריהער בעזוכען עטליכע אייראָפּעאישע שטעדט און דער פאָטער האָט איהר צוליב געטאָן.

געקומען קיין ווין האָט זי זיך דאָרטען בעקענט מיט דעם באַראָן גראָטנער און צווישען זיי האָט זיך פערקניפּט אַ ליבע. מענשען האָבען זי אַפילו געוואָרענט, אַז דער באַראָן איז אַ שרעקליכער פרויען-יעגער, און אַז ער איז נאָר אויסען איהר געלד. מען האָט איהר אויך דערצעהלט, אַז דער באַראָן האָט שוין געהאַט אין זיין נעץ צעהנדליגער פרויען, און אַז קיינע האָט ביי איהם נישט גוט אָפּגעשניטען. אָבער דוקא דערמיט, וואָס פריינד האָבען דער פּרינצעסין געוואָלט אָפּשרעקען דוקא דערמיט האָבען זיי איהם נאָך ליבער געמאַכט אין איהרע אויגען. וואָרים, ווי אַלע יונגע מיידלעך האָט עס איהר זעהר געשמייכעלט, אַז אין איהר איז פערליבט אַ מאַן פאַר וועמען עס זענען געפאַלען אַזוי פיל אַנדערע פרויען.

איז זי פערבליבען אין וויען און דאָרט פערבראַכט מיט דעם אַלטען דאָן זשואַן. ביז עמיצער האָט וועגען דעם געלאָזט וויסען איהר עגיפּטישען חתן און דער חתן איז אַוועק זיך קלאָגען פאַר איהר פאָטער. געהערט דאָס, איז פּרינץ מוהעב הענדרום-פּענדרום געקומען צו פליהען קיין ווין און געזאָגט זיין טאָכטער מיט'ן הארבען וואָרט, אַז זי מוז אויפגעבען דעם באַראָן און מיט איהם זיך אומקעהרען אַהיים. זי האָט לכתחילה נישט געוואָלט הערען דערפון אפילו. שפּעטער אָבער האָט זי זיך אונטערגעוואָרפען דעם פאָטערס ווילען און געשריבען אַ בריף צום באַראָן, אין וועלכען זי האָט איהם דערצעהלט דעם אמת: אַז זי האָט איהם זעהר ליב, זי קאָן איהם אָבער מעהר נישט זעהן, ווייל איהר פאָטער פערבאָט איהר דאָס צוליב פערשידענע טעמים אָבער הויפּטזעכליך צוליב די פאָלגענדע צוויי: ערשטענס, ווייל ער איז אַ קריסט און זי איז אַ מאַכמעדאַנערין און צווייטענס, ווייל מען האָט אויף איהם אַנדערצעהלט פערשידענע ווילדע מעשׂיות וועגען זיינע בעציהונגען מיט פערשידענע פרויען: אַז ער שפּילט זיך מיט פרויען-הערצער און דערנאָך, ווי ער ווערט זאַט פון זיי, וואַרפט ער זיי אַוועק און וויל זיי מעהר נישט קענען. ביי אַנדערע האָט ער נאָך צוגענומען זייער געלד. און אייגענטליך איז ער נאָר דאָס אויסען געווען.

דער אַלטער באַראָן האָט איהר נישט בעגלויבט, וואָס זי האָט איהם געשריבען. וויסענדיג זיין אייגענעם כאַראַקטער און ווי ער פלעגט זיך אַליין אויסדרעהען מיט פערשידענע ליגענס, ווען פרויען זענען איהם נמאס געוואָרען אָדער ווען ער האָט זיך בעקענט מיט אַנדערע, האָט ער זיך איינגערעדט, אַז זי טראַכט אויך נאָר אויס אַ ליגען. אין דער אמת'ן אָבער האָט זי איהם פערביטען אויף אַן'אַנדערען, אַ יונגערען פון איהם. דאָס האָט איהם געמאַכט שרעקליך אייפערזיכטיג און דאָס האָט ענדליך געפיהרט דערצו, אַז ער זאָל זי דערשיסען.

א. ד. ש.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. סאמפאניעץ.

היינט, זונטאג, 4 נאכמ. צו ביליגע פרייזען-

רומענישע חתונה

אין 4 אקטען פון ש ו ר. ראל „זאכאר" — דער בעליבטער ארטיסט א. קאמפאניעץ.

היינט, זונטאג, דעם 10-טען, 9 א זייגער אין אוונט — צום 2-טען מאל

דער גרויסער שלאגער **„די 3 כלות"** אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון זאלאטארעווסקי.

נייע געזאנגס-נומערן / הערליכע אויפפיהרונג!

שעהנע טענץ איינשטודירט פון מיטש. קורקאווסקי. רעזשי: ל. ראבינאוויטש.

מאנטאג, דעם 11-טען, ווערט נישט געשפילט.

דינסטאג, ד. 12-טן, 9 אוו. גרויסע פאפול. פארשט. פון 1 ביז 2.50 צום לעצטן מאל

„דער דבוק" מיסטישע לעגענדע אין 3 אקטען פון בעוואוסטען שרייבער ש. אנ-סקי, אויסגעפיהרט לויט דער קאנצעפציע פון דוד הערמאן. רעזשי: ד. האמבורגער.

מיטוואך, ד. 13-טען, 9 אוו. צו פאפולערע פרייזן פון 1 ביז 2.50 צום 27-טן מאל

„די חלומות פון ליבע" אפערעטע אין 3 אקטען מיט 25 נומערן געזאנג און טענץ פון לילין. רעזשי: ל. ראבינאוויטש.

ס'נעמט אנטייל (לויט א ב.) פריין: בעזמאן, פאריסאווא, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קארעני, קאמפאניעץ, מענער: אריעל, איזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאסקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.

אדמינ: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען אין פילהארמאניע-קאסע.

אנאנס! אין פארבערייטונג: **„דער גאלדענער סאלדאט"**

קליינער פעליעטאן.

די גריפע.

עפענט מען אויף א טיר אין א שטוב. בעגע-גענט מען אייך מיט קולות: — די טיר, א ווינד! — א צוג! — און עס קומט אייך אנטקעגען א יודע-נע מיט א האנדטוך ארום האלז, מיט א רויטער נאז און פערלאפענע טרעריגע אויגען און אנשטאט א „גוט מארגען" בעקומט איהר א — אפטשיק! אפטשיק! — גלייך אין פנים אריין און נאך א פאר קרעכצען צו — אוי, אוי — איך האב דאך די גריפע!

האט איהר נאך דעם פאלטען נישט אויסגע-טון, שמייכעלט אייך שוין די יודענע מיט דעם קאטאראוואטען נאז: — אוי, גאט אליין האט אייך צוגעשיקט, אלע ליגען מיר קראנק, מיין מאן, מיין זוהן, מיין שנור, דאס אייניקעל, אוי. סוט מיר א — א — אפטשיק — א טובה — און שפרינגט מיר ארויב אין א — א — אפטשיק — אפטייק און נעהמט מיר ארויף א רעצעפט.

קענט איהר נישט אבזאגען, און געלד בעטען פאסט נישט — שפרינגט מען אראפ אין אפטייק בעדויערט עס א שעה-אנדערטהאלבען — און דער רעצעפט איז פערטיג, לויפט איהר א פערטאפעטער ארויף מיט'ן פלעשעל און אהן אייערע פאר זלא-טעס פאר'ן רעצעפט — הערט איהר שוין אויף די שטיגען דעם קאטאראוואטען קול: — נאר די פיס זאל ער אויסדרעהען, מיין קאפ-ווערהטאג און בויך-דרעהעניש אויף איהם. אוועק — און מעהר נישט צוריקגעקומען!

קלאפט איהר שוין א ציטראקענער אין טיר. עפענט מען אייך ווייטער מיט א — אוי — אוי, די טיר! די טיר! — און מען דאנקט אייך — אזוי לאנג געזוימט זיך? מען האט ד ך געמיינט, אז איהר זענט פערלוירען געווארען. — ווערט איהר שוין גאר דערשראקען און דערמאנט זיך, אז איי-גענטליך זענט איהר דא ארויפגעקומען זאגען, אז עס איז שוין פיר טאג נאך דעם ערשטען, און דעם וועקסעל האט מען געדארפט צאהלען — — און איהר נעמט שוין ארויס דאס וועקסעלע — נאר דא ווערט א געשריי, א ליארם:

— אוי, מיין זוהן, מיין טייערער זוהן! — און אלע נעהמען געוואלדזוען: — 39 היץ — אוי, טייערער, גאלדענער מענש, האט רחמנות לויפט אראב א מינוט אין אפטייק און ברענגט מיר עפעס געגען היץ — —

לויפט איהר ווייטער אראפ און דערשפירט פלוצלינג, ווי עס קיצעלט אייך אין האלז און אין נאז איז עפעס פערלייגט. איילט איהר זיך אביסעל צו און אין איין האלבע שעה זענט איהר שוין דא פון אפטייק — בעגעגענט אייך די מאמע מיט א „דאנקבאר" געוויין:

— איהר האט דאך מיר שיער מיין קינד נישט אומגעבראכט! — ווי זוימט מען זיך עס אזוי — דאס קינד שרפה'ט דאך אינגאנצען.

לויפען אלע אוועק אין שלאף-צימער צום קינד, און איהר בלייבט א מינוט אליין און פיהלט ווי די נאז פערלייגט זיך ביי אייך מעהר און מעהר. און אין האלז ווערט טרוקען און עס הויבט עפעס אן קיצלען אין די מאנדלען. דריקט איהר ווייטער צונויף דעם וועקסעל. נאר אין דער מינוט שריים ארויס די יודענע:

— אוי — האט קיין פאראיבעל נישט — דארט אין ווינקעל קיך, — זייט פארזיכטיג — דארט אינם קאבינעטעל — נו, זי שטעהט אויף דער ערד — א ווייסע — פון — פארצעלאן — נו — דערלאנגט עס... זי איז נישט ריין! — גיט עס א שווענק אויס...

ווערט אייך פינסטער אין די אויגען און איהר טראגט נעבעך אריין מיט גרויס פאראד דעם נויטיגען „אפאראט" — ווערט פלוצלינג ארום אייך א הוסטעריי, א ניסעריי און איהר פיהלט, אז די נאז איז שוין אינגאנצען פערלייגט און אין האלז איז שוין אינגאנצען טרוקען. נעהמט איהר שעל-טען דעם וועקסעל מיט די היינטיגע געשעפטען און איהר אנטלויפט ארויס אויפ'ן גאס.

נאר דא הויבט עס זיך ערשט אן: עס נעמט אייך שטעכען פון אלע זייטען. יעדער „אפטשיק" רייסט אייך אויף דעם קאפ און פון די אויגען פליסען טרעהרען! —

טרינקט איהר אויס א 5 „גראגען" — ווערט אייך הייס און עס שווינדעלט אין קאפ און עס העלפט ווי א טויטען בייאנקעס. טרעפט אייך א בע-קאנטער:

— אוי איהר האט דאך די גריפע! — אוי נעמט אספירין!

זאגט באלד א צווייטער:

— ניין כינין!

זאגט א דריטער:

— — לייגט אייך אויף א פאר טעג!

עצה'ט א פערטער:

— קושט אייך נישט מיט דער געליבטער!

— געהט נישט אויף קיין פערזאמלונגען!

— קוקט נישט אין קיין טעאטער!

— געהט נישט ארויס אין דרויסען!

— זיצט נישט אין שטוב!

— איהר דארפט לופט!

— חלילה, קאלטע לופט איז פאר אייך סם!

— געהט צו א דאקטאר!

— בעהיט זאלט איהר יועדען! זיי וועלען דאך אייך קראנק מאכען! —

און איהר הוסט און ניסט און טראכט: — אוי ווען איך בין היינט א דאקטאר! —

י. באמבקי.

וואוקס פון פערברעכענס אין ארץ-ישראל.

קליינע צאהל יודישע ארעסטירטע.

ירושלים, (י.ט.א.) ווי דער פארשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור ווערט געוואויר אין דעם פאליציי-דעפארטאמענט אין ירושלים, איז די צאהל פערברעכען אין ארץ-ישראל אין יאהר 1928 בעדייטענד געשטיגען אין פער-גלייך מיט'ן יאהר 1927. אין יאהר 1927 זענען פערעגיסטרירט געווארען 3656 פערברעכענס, אין יאהר 1928 4235 (א שטייגערונג פון 16 פראצ.) די צאהל מארד-אנפאלען האט אין יאהר 1927 בעטראפען 84, אין יאהר 1928 — 118 (א שטיי-גערונג פון 40 פראצ.) די צאהל פערברעכען גע-גען מאראל, פערגוואלטיגונגען א.א.וו. האט אין יאהר 1927 בעטראפען 345 און אין יאהר 1928 — 409.

סך-הכל געפינען זיך איצט אין די תפיסות פון ארץ-ישראל 2478 ארעסטירטע, אין דער צאהל 81 יודען. אין יאהר 1927 האט די צאהל ארעס-טירטע אין ארץ-ישראל בעטראפען 1954.

פערשפעטיגונג פון דער ים-המלח-קאנצעסיע.

לאנדאן, (י.ט.א.) ענטפערענדיג אויף אן אינטערפעלאציע פון דעפ. קראוופארד אין ענג-לישען פארלאמענט, האט מיניסטער עמערי ער-קלערט, אז די פערזאנען, וועלכע עס איז אנער-קענט געווארען די קאנצעסיע ביים ים-המלח ד.ה. נאוואמיעסקי און סולאך זענען נישט שולדיג אין דער פערשפעטיגונג, וואס איז ענטשטאנען ביים פערווירקליכען די קאנצעסיע.

החלוץ וועט בעקומען סובסידיעס פון דער רעגירונג.

ווארשא 9 (י.ט.א. טעלעפאניש) דעפ. העלער צוזאמען מיט א פארשטעהער פון „החלוץ" בראזינסקי זענען געכמען געווען ביים דירעקטאר פון דער עמיגראציע - גענעראלשאפט זאקאניעטשני קאץ און מיט איהם קאנפערירט וועגען סובווענ-צען פאר „החלוץ". דער דירעקטאר האט צוגע-זאגט אין דער נאהנטער צייט צו רופען א קאנ-פערענץ וועגען דעם גרויס פון די סובווענצען פאר החלוץ.

מאשין-לעבער ווערן אנגענומען אויסצוגייען ביי ג. גארדמאן צעגעלניאנא 29

Dr. Z. Rakowski

[illegible]

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

[illegible]

נעהמט אן פון 8 ביז 9 אין אוונט.

יודען בעזיצער פון רוסישע פאליסן

איילט, ווייל נור ביז'ן 12-טען פעברואר ווערען אנגענומען צו רעגיסטרירען די פאליסען — ווי אויך פאליסען „NA ŻYCIE"

פעטערבורגער

ביי דעם אינספעקטאר פון פערזיכערונג

ח. קאנסקער, קאמיענגא 9 טעלעפאן 75-88

צייט אין עטליכע טעג.

טריקאטאזשען.

איך נעהם אן זעמטליכע טריקאטאזש-ארבייטען אויף לוין, ווי: רינגעל, הענקעל-פלושען, פלאטיר-ווארע. צו ערפאהרען ביי

זיידע, אלעקסאנדראווסקא 17.

LEKARZ DENTYSTA צאהן-ארצט

St. GELBERG

זאכאדניא 15, טעל. 31-08.

היילט גאנץ פערנאכלעסיגטע ציינער- און מויל-קראנקהייטען, צאהן - ציהונג אהן שמערצען, היילט [illegible]

וויכטיג פאר מחותנים

קויפט נישט קיין

מעבעל

בעפאר איהר איבערציינט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

44 גדאנסקא (דלוגא) 44

Ch. LAZNIK, tel. 62-56

נאר בא מיר קענט איהר קויפען מעבעל שיין, גוט און ביליג

בעסטערק. אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דיוואנעס, פעלצען, נייטמאשינען און צאהל די העכסטע פרייזען.

קומט און איבערצייגט אייך!

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

באד פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערען קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רושאנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אינערן-קראנקהייטען פאלאק	2—1 8—7
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען	12—2 הויך וכו.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	12-10 5-4
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף	1-11½ 6-5
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנקהייט.	5-4 וכו. 1—2
ד"ר ווייגבערג אינ. הערץ לונגען-קר.	12—1, 6—7
ד"ר סטופעל רענטגען	12—10 6—4
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט	7—3
נ. ראזעס צאהן-ארצט	2—9

צאהן-פלאנדהיילונג, בעלייכטונגען, קראנען, פלאמבען א.א.וו.

בא דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונ-גען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קארט פאר שטאמלער. איטפנגען נבנן שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. קאבינעט

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

WodnyRynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dn. 5 do 11 lutego 1929 r. wł.

Dla dorosłych: Dla młodzieży:

CHARLIE CHAPLIN

w 9-aktowej komedji p. t.:

„CYRK"

Następny program:

„Poeta i żebrak"

וויכטיג פאר סוחרים!!!

אויסארבייטונג פון

גארדינען, קאפעס און שטארען

פון טיול, עטאמינע און פילעט צו קאנקורענץ-פרייזען

ביי י. ה. גוטערמאן לאדז

פאמארסקא 4, 2-טען הויף רעכטס פארטער.

בעמערקונג: מאשין-שטיקערינס מוט מאשינען ווערט פון זאפארט געזוכט.

Dr. J. HERSZFINKIEL

צוריקגעקערט.

ספעציאליסט פון קינדער-קראנקהייטען

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז איך האָב ערעפענט אַן ערשטקלאַסיגע

מלעטשאַרניע און צוקערניע

אויף זאַוואַדזקאַ 14.

און וועט שטענדיג זיין פארזעהן מיט געשמאַקע פריהשטיקען און אווענדברויטען צו מעסיגע פרייזען. ס'איז אויך צו בעקומען אַלערליי צוקערוואַרען ווי אויך דעליקאַטעסען. שנעלע און סאָלידע בעדינונג. שטרענג כשר.

מיט אַכטונג ע. זילבערמאַן, זאַוואַדזקאַ 14.

OGŁOSZENIE.

Wielu nabywców działek leśnych w osiedlu letniskowem „Tuszyn-Las" nie dotrzymało warunków umowy, zawartej z **Magistratem m. Tuszyna**, albowiem w terminach nie wpłaciło należnych rat za działki.

Wobec powyższego **Magistrat m. Tuszyna** podaje do wiadomości, że ile **do dnia 15 lutego r. b.** zainteresowani nie ureguluja zobowiązań, umowy zostaną z nimi rozwiązane, a działki sprzedane nowym reflektantom.

Burmistrz m. Tuszyna

(—) Józef Domowicz

Tuszyn, dnia 4.2.—29 r. 4243

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al Kościuszki 27
tel. 51-78,

הויט- און ווענערישע קראַנקה. רענטגען און ליכטהייל אינסט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט

קאַסע-שרענק

(פייער - געזיכערטע און געפאַנצערטע)

פאַר סוחרים און פראָווינצער קאָאָפּעראַטיוון-בענק געלעגענהייטליך און ביליג צו פערקויפען אויף גוטע בעדינגונגען. צו ערפאַהרן אין דער צייטונג

יונגער ענערגישער

און אינטעליגענטער יונגערמאַן (קאַוואַליר) בעזיצט אַ קאַפּיטאַל פון 600 דאָלאַר וואָלט גערן צוגעטרעטען צו וואָס פאַרע געשעפט ס'זאָל נישט זיין אלס שותף און מיטאַרבייטער. קיין אונטערשיד פון וואָס פאַרע בראַנזשע. אָפּערטען אונטער „A. Z." אין אַדמינ.

אַ יונגער ענערגישער מענש

(קאַוואַליר) מיט 6-קלאַסיגער בילדונג מיט קויציע פון 400 דאָלאַר זוכט אַ פּאָסטען אַלס אַגענט, אינקאַסענט אָדער קאַסירער. אָפערטען אונטער „A. Z." אין אַדמינ.

געוועזענער לייטער

פון אַ מעכאַנישער ווע-בעריי זוכט וואָס פאַר אַ פאָסטען ס'זאָל נישט זיין אין אַ ביוראָ אָדער פאַבריק. אָפערטען אונטער „A. Z." אין אַדמ.

Ogłoszenie.

Opierając się na Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 sierpnia 1926 roku o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz.U.R.P. Nr. 91, poz. 527), na Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 lipca 1928 roku o regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów, oraz cegły (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 761), oraz na uchwale Magistratu m. Łodzi Nr. 355 z dnia 16 kwietnia 1926 roku niniejszem podaję do wiadomości mieszkańcom m. Łodzi co następuje:

Uchwałą Magistratu m. Łodzi Nr. 168 z dnia 8 lutego 1929 roku zostały wyznaczone następujące ceny maksymalne (najwyższe):

Na mięso wieprzowe i wyroby masarskie za 1 kg. w detalu:

1.	wieprzowina	zł. 2 gr. 54	18.	baleron gotowany	zł. 6 gr. 20
2.	wieprzowina bez dokł.	„ 3 „ 16	19.	„ surowy	„ 4 „ 80
3.	schab i baleron	„ 3 „ 16	20.	boczek sur. wędz.	„ 4 „ 30
4.	słonina	„ 3 „ 56	21.	„ gotowany	„ 4 „ 60
5.	sadło	„ 3 „ 36	22.	szmalec	„ 3 „ 80
6.	salceson	„ 3 „ 36	23.	słonina paprykowana	„ 4 „ 56
7.	kiełbasa krajana	„ 3 „ 36	24.	siekane	do umowy
8.	„ serdelowa	„ 3 „ 36	25.	polędwica sur. wędz.	zł. 6 gr. 60
9.	pasztetowa	„ 4 „ 30	26.	kiełbasa surowa	do umowy
10.	serdelki	„ 4 „ 40	27.	rolada	zł. 4 gr. 30
11.	podgarlana	„ 2 „ 40	28.	kiełbasa sucha	„ 5 „ 20
12.	czarna	„ 2 „ 40	29.	salami	„ 7 „ 80
13.	kaszanka	„ 1 „ 24	30.	parówki	„ 5 „ 20
14.	krakowska	„ 4 „ 30	31.	kiełbasa sucha polska	„ 6 „ 00
15.	szynka gotowana	„ 6 „ 20	32.	„ „ moskiewska	„ 6 „ 00
16.	szynka sur. wędz.	„ 3 „ 60	33.	„ „ myśliwska	„ 7 „ 40
17.	szynka bez kości	„ 4 „ 10	34.	salami miękkie	„ 5 „ 20

Na mięso wołowe, baranie i cielęce za 1 kg.

W HURCIE:		W DETALU:	
1. wołowina normalna I gat.	Zł. 2.45	1. wołowina normalna I gat.	Zł. 2.80
2. „ „ II „	„ 2.03	2. „ „ II „	„ 2.30
3. „ koszerna I „	„ 3.19	3. „ koszerna I „	„ 3.80
4. „ „ II „	„ 2.55	4. „ „ II „	„ 3.05
5. baranina normalna	„ 2.75	5. baranina normalna	„ 3.16
6. „ koszerna	„ 3.25	6. „ koszerna	„ 3.90
7. cielęcina normalna	„ 2.40	7. cielęcina normalna	„ 2.76
8. „ koszerna	„ 2.40	8. „ koszerna	„ 2.88
		9. wołowina norm. I gat. bez kości	„ 3.36
		10. „ „ II „ „ „	„ 2.50
		11. polędwica wołowa	„ 3.86

W myśl § 10 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych winni żądania lub pobierania cen wyższych od wyznaczonych będą ukarani przez władzę administracyjną I-ej Instancji według art 4 i 5 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej **aresztem do 6-ciu tygodni lub grzywną do 10.000.— złotych,** o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl innych Ustaw Karnych.

Wyżej wyznaczone ceny maksymalne obowiązują na terenie m. Łodzi od dnia następnego po ogłoszeniu.

Łódź, dnia 10 lutego 1929 roku

Wice-Prezydent m. Łodzi Dr. E. Wieliński.

ענטשולדיגונג.

איך בעט ענטשולדיגונג ביי ה' פרידוואַלד (פאַלודניאָווא 10), וואָס איך האָב גערעדט לשון הרע אויף איהם, ווי אויך אויף זיין זאַל, און אַלס צייכען פון חרטה שפענדע 50 זלאָטעס אויף פאָלג. וואוילטעטיגע צוועקען:

10 זל. — „לינת הצדק", 10 זל. — אַלטשטעטישע יתומים-הויז, 10 זל. — „לינת החולים", 10 זל. — תלמוד תורה הרב מייזעל און 10 זל. — „עזרת אלמים".

דאָס געלד איז אָפּגענעהמען ביי ה' פרידוואַלד (פאָלודניאָווא 10) און איך פערזיכער, אַז אַזעלכעס וועט מעהר נישט פאָרקומען. מיט דרך ארץ

קאַפּעל קליינבערג. 4338

וויכטיג פאר זאַקען-פאַבריקאַנטען!

איך נעהם אָן רענדער אויף 12-ער און 14-ער מאַשינען מיט רינגעל-אַפּאַראַט צו ביליגע פרייזען

ביי ביעדאַק פאַלודניאַווא 38.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.

בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערען קר.	4½—3½
ד"ר קערשנער קינדער-קראַנקה.	11-9 4½-3
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	2—12
ד"ר לוביטש הויט און גאַשלעכט-קר.	1½—12½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	1½—12½
ד"ר ווייס כירורגישע קראַנקהייטען	3—2
ד"ר בעקמאַן פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פיזיקאַ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. ווי פּאָקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהל. איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַצ. אויף פערלאַנג ויזיטען אין שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אונטערגעמאַכט אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

אַ רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאַזשינסקי סטאָמאַטאָלאָג

צאָהן-ערצט 10—1 3—6

קינסטליכע ציין, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך מיטינג זונטאָג.

Dr. med. NIEWIAZSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער - שוואַכע.

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 40-59

נעמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אָוונד. בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

מעכאַנ. שלאָסעריי און שוויסעריי

J. REDER

ŁÓDŹ, Konstantynowska 11
(Róg Zachodniej)

נעהמט אָן אַלערליי שלאָסעריי-אַרבייטען צו ביליגע פרייזען און פּינקטליכע אויספיהרונג.

פּריוואַט-וואוינונג: גדאַנסקאַ 20.

פראָפ. פאַריין פון טעקסטיל-אַרבייטער אין דער טעקסט. אינד. אין פוילען, אָפּטיילונג 7 „נייע"

וואַרנונג!

צוליב דעם וואָס אַ געוויסע גרופּע דעמאָראַליזאַטאָרן, וועלכע רופען זיך „רויטע" אָפּאָזיציע אין טעקסטיל-פאַריין, רופט אויף היינט 7.30 אָוו. אַ פערזאַמלונג פון טעקסטיל אַרבייטער, ווסכאָדניאַ 70, אָהן וויסען און הסכם פון דער פעראיין-פערוואַלטונג מיט'ן צוועק צו פּראָוואָצירן צו געשלעגן וואָרענען מיר אַלע טעקסטיל-אַרבייטער נישט צו קומען און זיך נישט לאָזען אַריינציען אין די פּראָוואָקאַציע און דעמאָראַליזאַטאָרישע שטיק פון די „רויטע" 4335

די פערוואַלטונג.

הילפס-פעראיין „תומכי אורחים" פאָמאָרסקאַ 18.

היינט, זונטאָג, 6 אַ זייגער אָוונד קומט פאַר די פאָרטזעצונג פון דער

גענעראַל-פערזאַמלונג

מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג: 1) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג און רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, 2) בעשטעטיגען אַ ביודזשעט אויף 1929, פאָרשלאַגען.

בעמערקונג: די פערזאַמלונג איז גילטיג ביי יעדער צאָהל אָנוועזענדע מיטגלידער. די מיטגלידער ווערען געבעטען איינצוצאָהלען פאַר מאָנאַטס-בעטראַג ביז יאַנואַר ד. י.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג. 4332

אַ צימער

מיט אַ בעזונדערען איינגאַנג, צו פערדינגען פאַר איין אָדער צוויי אינטעליגענטע מענשען. אַלעע קאָשטשושקי 29. — אינפאָרמירען זיך ביים וועכטער. 4329

אַכטונג, לעז! געדענק דעם אַדרעס!

בילדער, לאַנדשאַפטען, אַלערליי שפּיגלען אויף אויסצוצאָהלען צו 2 זל. וועכענטליך, אָהן צורעכענען פּראָצענטער, אין דער פירמע

A. KASPROWICZ i S-ka
Abramowskiego 7 (daw. Gubernatorska

בעמערקונג: קיין שום אַגענטען אויף אַרומצוטראָגען בילדער אין די הייזער, בעשעפטיגען מיר נישט.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.

פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך.

די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען

אין טעקסט—40 „	„	„ —60	„ 4 „
פאַר א מילימעטער-שורה: נאָכ'ן טעקסט—12 „	„	„ —18	„ 8 „

אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.